

Những bài đồng dao và ca dao mới

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA - THÔNG TIN

NHỮNG BÀI ĐỒNG DAO VÀ CA DAO MỚI

THẢO NGỌC

(Sưu tầm, tuyển chọn)

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HOÁ THÔNG TIN

Những bài đồng dao

Bà đi bán lợn con,
Bán đi chẳng đắt lon ton chạy về.
Bà đi bán lợn sề,
Bán đi chẳng đắt chạy về lon ton.

Bao giờ cho đến tháng ba,
Ếch cắn cổ rắn tha ra ngoài đồng.
Hùm nằm cho lợn liếm lông,
Một chục quả hồng nuốt lão tám mươi.
Năm xôi nuốt trẻ lên mười,
Con gà, be rượu nuốt người lao đao.
Lươn nằm cho trúm bò vào,
Một đàn cào cào đuổi bắt cá rô.
Lúa mạ nhảy lên ăn bò,
Cỏ năn, cỏ lác rình mò bắt trâu.
Gà con đuổi bắt điều hâu,
Chim ri đuổi đánh võ đầu bồ nông.
Thóc giống đuổi chuột trong bồ,
Đòng đong cân cán đuổi cò ngoài ao.

Bà còng đi chợ trời mưa
 Cái tôm cái tép đi đưa bà còng.
 Đưa bà tới quăng đường còng,
 Đưa bà vào tận ngõ trong nhà bà.
 Tiên bà trong túi rơi ra,
 Tép tôm nhất được trả bà mua rau.

Bồng bông bóng bóng bang bang,
 Con đi tìm sàng cho mẹ đổ đỗ
 Con đi tìm rổ, cho mẹ đổ khoai
 Con ăn một thì mẹ ăn hai
 Con bóc được muôi thì khoai chẳng còn.
 Con ngồi con khóc nỉ non,
 Mẹ đi tìm vọt, con bon đầu hè
 Có đánh thì đánh vọt tre
 Chớ đánh vọt nữa, nó què chân con.

Bồng bông nảy lộc ra hoa
 Một đoàn vợ lính trẩy ra thăm chồng.
 Khi ra có gánh có gồng,
 Trẩy về thăm chồng bấy chị còn ba.
 - Nào ai nhẵn nhủ mi ra
 Mi ngồi kể lể con cà con kê.
 Muốn tốt quấy bị mà về
 Việc quan ta chịu một bề cho xong.

Xưa kia ta ở trong phòng
 Bây giờ ta đã ở trong hàng quyền.
 Hai tay bưng đĩa trầu lên
 Trước lạy hàng quyền sau lạy cậu cai.
 - Chồng tôi tham sắc tham tài
 Một chính đôi gáo tôi ngồi sao yên
 Tôi xin anh một quan tiền
 Anh đi lấy vợ tôi xin lấy chồng
 Anh đi lấy vợ cách sông
 Tôi đi lấy chồng giữa ngõ anh qua.

Bồng bồng cống chồng đi chơi
 Đi đến chỗ lội đánh rơi mất chồng.
 Bà con ơi cho tôi mượn cái gàu sòng,
 Để tôi tát nước mức chồng tôi lên.

Cái cò mà mổ cái tôm,
 Cái tôm quặp lại, lại ôm cái cò.
 Cái cò mà mổ cái trai
 Cái trai quặp lại, lại nhai cái cò.

Cái cò, cái vạc, cái nông
 Sao mày giẫm lúa nhà ông, hỡi cò
 Không, không, tôi đứng trên bờ!
 Mẹ con cái vạc nó ngờ cho tôi.

Chẳng tin thì ông đi đôi
Mẹ con nhà nó còn ngồi đây kia.

Cái cò bay bổng bay cao
Bay từ chợ huyện bay vào Đồng Đăng
Đồng Đăng có phố Kỳ Lừa
Có nàng Tô Thị có chùa Tam Thanh
Ai lên xứ Lạng cùng anh
Bơ công bác mẹ sinh thành ra em
Tay cầm bầu rượu nắm nem
Mảng vui quên hết lời em dặn dò.

Cái bống là cái bống bình
Thối cơm nấu nước, một mình bống ăn.

Cái cò đi đón cơn mưa,
Tối tăm mù mịt ai đưa cò về.
Cò về thăm quán cùng quê,
Thăm cha thăm mẹ cò về thăm anh.

Cái bống là cái bống bang
Khéo sảy khéo sàng cho mẹ nấu cơm.
Mẹ bống đi chợ đường trơn,
Bống ra gánh đỡ chạy cơn mưa ròng.

Cái cò là cái cò con,
Mẹ nó yêu nó nó còn làm thơ.
Cô kia có chiếc thuyền lơ,
Chèo vào bãi bể xem thơ con cò.

Cái cò bay bổng bay lơ
Cho anh gửi ít xôi khô tới nàng.
Đem về nàng nấu nàng rang,
Nàng ăn có dẻo thì nàng lấy anh.

Cái bóng đi chợ Cầu Canh,
Cái tôm đi trước củ hành theo sau.
Con cua lạch bạch theo hầu,
Cái chày rơi xuống võ đầu con cua.

Con cò bay bổng bay la,
Bay từ cửa miếu bay ra cánh đồng.
Cha mẹ sinh đẻ tay không,
Cho nên bay khắp tây đông kiếm mồi.
Trước là nuôi cái thân tôi,
Sau nuôi đàn trẻ, nuôi đời cò con.

Con chuột chạy thuật bờ tre,
Ông Cống bắt được bẻ què một chân.
Vội vàng chuột chạy ra sân,
Ông Cống bắt được, hai chân cùng què.

Con cò chết rũ trên cây,
Cò con giở sách xem ngày xem ma.
Cà cuống uống rượu la đà,
Chim ri riu rít bò ra lấy phần.

Con cò mà đậu cành tre,
Thằng Tây bắn súng cò què một chân.
Hôm sau ra chợ Đồng Xuân,
Chủ khách mới hỏi sao chân cò què.
Cò rằng cò đứng bụi tre,
Thằng Tây nó bắn cò què một chân.

Con cóc là cậu ông trời,
Hễ ai đánh nó thì trời đánh cho.
Con cóc là cậu thầy nho,
Hễ ai đánh chết trời cho quan tiền.

Con kiến mày ở trong nhà,
Tao đóng cửa lại mày ra đường nào?
Con cá mà ở dưới ao,
Tao tát nước vào mày chạy đường nao?

Con kiến mày kiện củ khoai,
Mày chê tao khó lấy ai cho giàu.

Nhà tao chín đụn mười trâu,
Lại thêm ao cá bắc cầu rửa chân.

Cầu này cầu ai cầu ân,
Một trăm con gái rửa chân cầu này.

Có rửa thì rửa tay chân,
Chớ rửa lông mày chết cá ao anh.

Nhà anh có một cây chanh,
Nó chữa ra cành nó đã ra hoa.

Nhà anh có một mụ già,
Thối cơm chẳng chín quét nhà chẳng nên.

Ăn cỗ lại đòi ngồi trên,
Mâm son bát sứ đưa lên hầu bà.

Bà ăn rồi lại coi nhà,
Con con cháu cháu chúc bà sống lâu.

Sống lâu trăm tuổi bạc đầu
Để cho cháu chắt đứng hầu hai bên.

Con gà cục tác lá chanh,
Con lợn ủn ỉn mua hành cho tôi.

Con chó khóc đứng khóc ngồi,
Bà ơi đi chợ mua tôi đồng riềng.

Con trâu muốn ăn cỏ rơm
Mua lọ nước mắm để riêng một mình.

Con mèo mày treo cây cau
Hỏi thăm chú chuột đi đâu vắng nhà.

Chú chuột đi chợ đường xa,
Mua mắm mua muối giỗ cha chú mèo.

Cóc chết để nhái mô côi,
Chẫu nồi, chẫu khóc: "chàng ơi là chàng!".
Énh ương đánh lệnh đã vang,
Tiền đâu mà trả nợ làng ngoé ơi!

Con cò mà đi ăn đêm,
Đậu phải cành mềm lộn cổ xuống ao.
Ông ơi, ông vớt tôi nao,
Tôi có bề nào ông hãy xáo măng.
Có xáo thì xáo nước trong,
Đừng xáo nước đục đau lòng cò con.

Con cò chết tới hôm qua,
Có một hạt gạo với ba đồng tiền.
Một đồng mua trống mua kèn,
Một đồng mua mỡ đốt đèn thờ vong.
Một đồng mua mở rau rong,
Đem về thái nhỏ cúng vong con cò.

Con cò mắc giò mà chết,
Con qua ở nhà mua nếp làm chay.
Con cu đánh trống bằng tay,
Chào mào đội mũ làm thầy đọc văn.

Chiến chiến vừa khóc vừa lăn,
Một bầy se sẻ bịt khăn tang cò.

Con kiến mà leo cành đa,
Leo phải cành cộc leo ra leo vào.
Con kiến mà leo cành đào,
Leo phải cành cộc leo vào leo ra.

Con ơi! Mẹ bảo đây này,
Học buôn học bán cho tây người ta.
Con đừng học thói chua ngoa,
Họ hàng ghét bỏ, người ta chê cười.
Dù no, dù đói, cho tươi,
Khoan ăn, bớt ngủ, liệu bài lo toan.
Phòng khi đóng góp việc làng,
Đồng tiền bát gạo lo toan cho chồng.
Trước là đắc nghĩa cùng chồng,
Sau là họ mạc cũng không chê cười.
Con ơi! Nhớ bấy nhiêu lời.

Con cò mà mổ con trai
U ơi mau lấy vợ hai cho thấy.
Có lấy thì lấy vợ gầy,
Chớ lấy vợ béo nó đánh cả thầy cả u.

Con cò là con cò kỳ,
Ăn cơm nhà dì, uống nước nhà cô.

Con lành thì ở với bà,
Vắng mình sốt mẩy, con ra ngoài đường.

Chuột chù chê khỉ rằng hôi,
Khỉ mới trả lời cả họ mày thơm.

Chiếc buồm nhỏ nhỏ
Ngọn gió hiu hiu,
Nay nước thủy triều
Mai lại nước rười...
Sông sâu sóng cả, em ơi!
Chờ cho sóng lặng,
Buồm xuôi, ta xuôi cùng.
Trót đã mang vào kiếp bênh bồng.
Xuống ghềnh lên thác,
Một lòng ta thương nhau.

Dung dăng dung dẻ,
Dắt trẻ đi chơi,
Đến ngõ nhà trời,
Lậy cậu lậy mợ
Cho cháu về quê

Cho dê đi học
 Cho cóc ở nhà
 Cho gà bới bếp
 Xi sà xì sụp
 Ngồi thụp xuống đây.

Dã tràng xe cát biển Đông,
 Nhọc nhằn mà chẳng nên công cán gì.

Đèn khoe đèn tỏ hơn trăng,
 Đèn ra chỗ gió còn chẳng hơi đèn?
 Trăng khoe trăng tỏ hơn đèn,
 Có sao trăng lại chịu luôn đám mây?

Đi đâu mà vội mà vàng
 Mà vấp phải đá, mà quàng phải dây.
 Thủng thủng như chúng chị đây
 Chẳng đá nào vấp, chẳng dây nào quàng.

Đất có bồi có lở,
 Người có dở có hay
 Coi theo thời mà ở
 Chọn theo cỡ mà xài.
 Dầu ai ý thế cậy tài,
 Em giữ lòng thực nữ dùi mài gương trong.

Hiu hiu gió thổi đầu non
 Những người uống rượu là con Ngọc Hoàng
 Ngọc Hoàng ngự tại ngai vàng
 Thấy con uống rượu, hai hàng lệ rơi
 Con rằng uống để mà chơi
 Hay đâu con uống, con rơi xuống sinh.

Lấy trời mưa xuống,
 Lấy nước tôi uống,
 Lấy ruộng tôi cày,
 Lấy đầy bát cơm,
 Lấy rơm đun bếp.
 Lấy tộp bánh chưng
 Lấy lưng hũ rượu

Lấy ông nắng lên,
 Cho trẻ con chơi,
 Cho già bắt rận,
 Cho tôi đi cày.

Lươn ngắn lại chê trạch dài,
 Thồn bơn méo miệng, chê trai lệch mõm.

Lỗ mũi mười tám gánh lông
 Chồng yêu chồng bảo tơ hồng trời cho

Đêm nằm thì ngáy o o
 Chồng yêu chồng bảo ngáy cho vui nhà
 Đi chợ thì hay ăn quà
 Chồng yêu chồng bảo về nhà đỡ cơm
 Đầu tóc những rác cùng rơm
 Chồng yêu chồng bảo hoa thơm rắc đầu.

Mày tát chuôm tao, tao tát chuôm mày,
 Mày đầy rổ cá, tao đầy rổ tôm.
 Mày đi chợ Cầu Nôm, tao đi chợ Cầu Rền.
 Mày bán cửa đền, tao bán cửa vua.
 Mày làm mắm chua, tao làm mắm thính.
 Mày con ông Chín, tao con ông Xá.
 Mày là cái Á, tao là thằng Hai.
 Mày đội bồ đài, tao cầm con dao.
 Mày làm sao, tao làm vậy.
 Mày đi buôn cây, tao đi buôn hồng.
 Mày đi lấy chồng, tao đi lấy vợ,
 Mày lên kẻ chợ, tao về nhà quê.

Nhà nào nhà nấy, còn đèn đầy lửa
 Mở cửa cho anh em chúng tôi vào.
 Bước lên giường cao thấy đôi rồng áp.
 Bước ra đằng sau, thấy ngôi nhà lợp.
 Voi ông còn buộc, ngựa ông còn cầm.
 Ông sống một trăm, thêm năm tuổi lẻ.

Vợ ông sinh đẻ những con tốt lành,
Những người như tranh, những con như rôi.

Nu na nu nống
Cái bống nằm trong
Cái ong nằm ngoài
Nồi khoai tú hụ
Nhà mụ đồ xôi
Nhà tôi nấu chè
Cá chép cá mè
Tè he bống rụt.

Nu na nu nống
Đánh trống phất cờ
Mở cuộc thi đua
Thi chân sạch sẽ
Chân ai đẹp dễ
Gót đỏ hồng hào
Không bận tí nào
Thì vào đánh trống.

Ông Bô mà lấy bà Bô,
Đẻ ra con Giếc con Rô con Chày,
Con Giếc đi hái rau đay,
Con Rô kiếm củi con Chày thổi cơm.

Ông trắng ông trắng,
Xuống chơi ông Chính,
Ông Chính cho mõ,
Xuống chơi nôi chõ,
Nôi chõ cho vung.

Quả cau nho nhỏ
Cái vỏ vân vân
Nay anh học gần
Mai anh học xa
Em lấy anh từ thuở mười ba
Đến nay mười tám em đã năm con.

Rồng rắn lên mây
Có cây lúc lắc
Có nhà thầy lang.

Ta cầm con dao,
Làm sao cho sắc,
Để mà dễ cắt,
Để mà dễ chặt,
Chặt lấy củ cành.
Trèo lên rừng xanh.
Chạy qua sườn núi,

Một mình thui thủi,
Chặt cây chặt củi,
Tìm chốn ta ngồi,
Ngồi mát thành thơi,
Kia một đàn chim,
Ở đâu bay đến,
Ở đâu bay lại.
Con đang cắn trái,
Con đang tha mồi.
Qua lối nọ nó ăn,
Cái con hươu kia,
Mày đang ăn lộc,
Lộc vả, lộc sung,
Mày không thấy tớ,
Tớ không đuổi mày.
Mày qua lối nọ làm chi?

Tập tâm vông,
Tay nào không?
Tay nào có?
Tập tâm vô,
Tay nào có?
Tay nào không?

Thả đĩa ba ba,
Chớ bắt đàn bà,

Phải tội đàn ông,
 Cơm trắng như bông,
 Gạo thuyền như nước,
 Đồ mắm đồ muối,
 Đồ chuối hạt tiêu,
 Đồ niêu cắt gà,
 Đồ phải nhà nào,
 Nhà ấy phải chịu.

Thằng Bờm có cái quạt mo,
 Phú ông xin đổi ba bò, chín trâu.
 Bờm rằng: Bờm chẳng lấy trâu.
 Phú ông xin đổi ao sâu cá mè,
 Bờm rằng: Bờm chẳng lấy mè,
 Phú ông xin đổi một bè gỗ lim.
 Bờm rằng: Bờm chẳng lấy lim,
 Phú ông xin đổi con chim đồi mồi.
 Bờm rằng: Bờm chẳng lấy mồi,
 Phú ông xin đổi nắm xôi, Bờm cười.

Tò vò mà nuôi con nhện,
 Đến khi nó lớn, nó quện nhau đi.
 Tò vò ngồi khóc tỉ ti,
 Nhện ơi nhện hỡi! Nhện đi đâu nào?

Trong đầm gì đẹp bằng sen,
Lá xanh bông trắng lại chen nhị vàng.
Nhị vàng bông trắng lá xanh,
Gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn.

Thân chị như cánh hoa sen
Chúng em bèo bọt chẳng chen được vào.
Lạy trời cho cả mưa rào
Cho sấm, cho chớp, mưa gào suốt đêm.
Cho sen chìm xuống bùn đen
Cho bèo cho bọt được lên trên cùng.

Xia cá mè
Đè cá chép
Chân nào đẹp
Đi buôn men
Chân nào đen
Ở nhà nấu bếp.

Cca dao chống thực dân phong kiến

*Ai ơi, chớ dại chớ lăm,
Lương tâm bán rẻ, đi cầm súng Tây.
Máu người thân vấy đầy tay,
Hại dân hại nước, tội này ai tha?*

*Ai qua phố phủ Đoan Hùng,
Hải rừng còn nhớ voi gấm sông Lô.
Rừng xanh khói lửa mịt mù,
Nước sông đỏ máu quân thù chưa phai.
Luyện quân voi luyện cho tài,
Lập công voi xé một vải ca nô.
Dòng sông nước đục lở bờ,
Bên kia bãi cát: nắm mô thực dân!*

Ai ơi! Đi lính cho Tây,
Con dại cả bấy, bỏ lại ai nuôi?

Ai lên Vinh Thông, bước qua cầu sắt,
Nghe con trẻ hát hiu hắt chiều chiều.
Nghe thấy qua nói với diều,
Vinh Thông cầu sắt có nhiều xác Tây.
Bể Đông có lúc vơi đầy,
Mối thù đế quốc có ngày nào quên.

Ai về nhản với quan Thương,
Bình Tây sát tả để dọn đường vua ra.
Trèo lên chuông Bụt múa cờ,
Tường chàng làm nên danh phận, ai ngờ về
thú Tây.

Ăn với chồng một bữa,
Ngủ với chồng một đêm.
Một ngày hai bữa cơm đèn,
Còn gì má phấn, răng đen, hơi chàng!

Ai đi Uông Bí, Vàng Danh,
Má hồng để lại, má xanh mang về.
Bán thân đổi mấy đồng xu,
Thịt xương vùi góc cao su mấy tầng.

Ban ngày quan lớn như thần,
Ban đêm quan lớn tần mần như ma.

Bớt đồng thì bớt cù lao,
Bớt ăn bớt uống thì tao bớt làm.

Bể Đông có lúc vui đầy,
Mối thù đế quốc, có ngày nào quên!

Bao giờ hết cỏ Tháp Mười,
Thì dân ta mới hết người đánh Tây.

Bên sông thưa thớt tiếng gà,
Mây trôi xuống bến, trăng tà về tây.
Đò em đợi bến sông này,
Đưa đoàn chiến sĩ đêm nay lên đường.
Đò em chở bạn tình thương,
Chở lòng yêu nước can trường qua sông.
Xôn xao tiếng giục xuống thuyền,
Chen vai sát cánh ngồi bên mạn thuyền.
Trăng lên in bóng gương treo,
Dưới dòng nước chảy như theo đoàn người.

Ba năm trấn thủ lưu đồn,
Ngày thì canh điểm tối dồn việc quan.

Chém tre dẫn gỗ trên ngàn,
Hữu thân hữu khổ phân nàn cùng ai!
Miệng ăn măng trúc măng mai,
Những giang cùng nữa biết ai bạn cùng?

Bộ Binh, bộ Hộ, bộ Hình,
Ba bộ đồng tình, bóp vú con tôi.

Bao giờ đuổi giặc Nhật, Tây?
Để em được sống những ngày ấm no.
Cực thân em đẩy xe bò,
Cho phường giặc nước ô tô nhà lầu.
Áo em, áo chiếu mo cau,
Áo phường giặc cướp rứt màu tơ len.
Ai về nhả chị cùng em,
Có đi giết giặc cho em theo cùng.

Bởi vì Nam vận ta suy,
Cho nên vua phải ra đi sơn phòng.

Cậu cai nón dẫu lông gà,
Cổ tay đeo nhẫn gọi là cậu cai.
Ba năm được một chuyến sai,
Áo ngắn đi mượn, quần dài đi thuê.

Chùng nào thằng ngốc làm vua,
Thiên hạ mất mùa, người khó làm ăn.

Có ăn vất vả đã cam,
Không ăn ta nghỉ, ta làm làm chi.

Chớ tham đồng bạc con cò,
Bỏ cha bỏ mẹ đi phò Lang Sa.

Cái thằng Tây nó ác quá,
Nó đánh, nó đá, nó cưỡng hiếp, chửi mắng lời thôi.
Trở về nương rẫy đi thôi,
Làm than khổ lắm, đâm bời làm than!

Cao su đi dễ khó về,
Khi đi mất vợ, khi về mất con.
Cao su đi dễ khó về,
Khi đi trai tráng, khi về bụng beo.

Chém cha lũ Nhật còn đồ!
Bắt người cướp của, tha hồ thắng tay.
Dân ta trăm đắng ngàn cay,
Thóc ăn chẳng có, trồng cấy cho người!

Con vua thì lại làm vua,
Con nhà kẻ khó, bắt của tối ngày.

Con quan thì lại làm quan,
Con nhà kẻ khó đốt than cả ngày.

Chém cha cái giặc, chết hoang,
Làm cho thiếp phải gánh lương theo chồng.
Gánh từ xứ Bắc xứ Đông,
Đã gánh theo chồng lại gánh theo con.

Con vua thì lại làm vua,
Con sãi ở chùa, thì quét lá đa.
Bao giờ dân nổi can qua,
Con vua thất thế lại ra ở chùa.

Con quan đô đốc đô đài,
Lấy thằng thuyền chài cũng phải lụy mui.

Con ơi! Nhớ lấy câu này,
Cướp đêm là giặc, cướp ngày là quan.

Cậu cai buồng áo em ra,
Để em đi chợ kéo mà chợ trưa.
Chợ trưa rau nó héo đi,
Lấy gì nuôi mẹ, lấy gì nuôi con.

Cơm cha cơm mẹ đã từng,
Con đi làm mướn kiếm lưng cơm người.
Cơm người khổ lắm mẹ ơi!
Chả như cơm mẹ vừa ngồi vừa ăn.
Bớt đồng thì bớt cù lao,
Bớt ăn, bớt uống thì tao bớt làm.

Chớ tham đồng bạc con cò,
Bỏ cha bỏ mẹ đi phò Lang-Sa.

Chém cha những đứa sang giàu,
Cây thân cây thế cúi đầu nhịn Tây.

Chuyện đâu có chuyện lạ đời,
Quan đi theo giặc bắt người lành ngay.
Nghìn năm nhớ mãi nhục này,
Theo Tây được thả, đánh Tây bị tù.

Chim bay về mỏm Sơn Trà,
Chàng đi lính mộ xa là quá xa.
Sự này bởi tại Lang-Sa,
Cho nên đứa ngọc mới xa mâm vàng.

Càng ngày sưu thuế càng cao,
Mất mùa nên phải lao đao nhọc nhằn.

Xóm làng nhẩn nhin cần rặng,
Bán đĩa nộp thuế cho bằng lòng quan trên.
Quan trên ơi hỡi quan trên,
Hiếp dân, ăn chặn, chỉ biết tiền mà thôi.

Cây khô xuống nước cũng khô,
Phận nghèo đi tới chỗ mô cho giàu.
Nhớ chàng tình trước nghĩa sau,
Bỏ thầy xứ lạ làm giàu cho ai?
Đồn Tây đãi cát ra vàng,
Nghe ai dụ dỗ mà chàng ra đây?

Cái cân có quỷ có ma,
Gạo vào một lổ, gạo ra một đường.
Thẻ tôi ba mươi sáu ký rõ ràng,
Về nhà, khảo lại chỉ còn ba mươi.

Cao su xanh tốt lạ đời,
Mỗi cây bón một xác người công nhân
Cây cao su quý hơn người,
Mỗi khi cây bệnh cây thời nghỉ ngay.
Lang ta cho chí lang Tây,
Đêm đêm lo lắng, ngày ngày chăm nom.
Còn ta đau yếu gầy còm
Đau không được nghỉ, chết hòm cũng không.

Chữ mua đã mặt phong,
 Về mộ binh mộ lính.
 Trước hạ thành Hà Tĩnh,
 Sau nghênh giá hồi trào,
 Cho tỏ mặt anh hào,
 Người Hồng Sơn, Lam Thuỷ.

Cụ Đê, cụ Chuồng làm cũng không xong,
 Tán tương tán lý cũng một lòng theo Tây...

Có đi mới biết Mê Kông,
 Có đi mới khổ thân ông thế này!
 Mê Kông chôn xác thường ngày,
 Có đi mới biết bởi tay "xu" Bào.

Cây mắm cò quăm, cây sú cò queo,
 Thắt lưng cho chặt mà theo anh về.
 Ăn cơm với cá mè he,
 Lấy chồng Cẩm Phả, đùn xe suốt đời.

Công này chỉ chín xu thôi,
 Nhưng cúp và phạt những đôi ba đồng.

Con ơi đừng khóc mẹ sầu,
 Cha con đốt lửa dưới tàu Long Môn.

Bao giờ con lớn, con khôn,
Thì con lại xuống Long Môn con làm.

Con cò mà đậu cành tre,
Thằng Tây bắn súng, cò què một chân.
Hôm sau, ra chợ Đồng Xuân,
Chú khách mới hỏi sao chân cò què?
Cò rằng: cò đứng bụi tre,
Thằng Tây bắn súng, cò què một chân...

Chém cha lũ Nhật côn đồ!
Bắt người cướp của, tha hồ thả tay.
Dân ta trăm đắng ngàn cay,
Thóc ăn chẳng có, trông đầy cho người!

Dặm chân đấm ngực kêu trời,
Vợ chồng chưa mấy năm trời đã xa.
Ngàn trùng xứ lạ xót xa,
Cả đời lính mộ khổ là biết bao.

Ruộng ta, ta cấy ta cày,
Không nhường một bước cho bầy Nhật - Tây.
Chúng mày lảng vảng tới đây,
Rủ nhau gây, cuộc đuổi ngay khỏi làng.

Để đưa con trai,
 Chẳng biết nó giống ai.
 Cái mặt thì giống ông cai,
 Cái đầu ông xã, cái tai ông trùm.

Đàn ông quan tất thì chầy,
 Đàn bà quan tất, nửa ngày nên quan.

Đò ai chở khách lấy tiền,
 Đò tôi chở gạo đi lên kịp ngày.
 Gạo lên tiền tuyến giết Tây,
 Nước to, sóng cả đò đây vẫn chèo.

Đồn rằng quan tướng tài danh
 Cưỡi ngựa một mình chẳng phải vịn ai
 Ban khen rằng: ấy mới tài!
 Ban cho cái áo với hai đồng tiền.
 Đánh giặc thì chạy trước tiên,
 Xông vào trận tiền cỡi khó giặc ra.
 Giặc sợ giặc chạy về nhà,
 Trở về gọi mẹ mổ gà khao quân.

Đất lâu, đất lạ, đất lòng,
 Đi làm lại có thổ công ngồi bờ?
 Thổ công không có người thờ,
 Cho nên mới phải vắn vợ ngoài đồng.

Đau đẽ cũng phải xúc than,
Đẽ rơi cũng mặc, kêu van cũng lờ.

Đất này đất tổ đất tiên,
Đất này chồng vợ bỏ tiền ra mua.
Bây giờ Nhật, Pháp kéo hùa,
Chiếm trông đây lạc, ức chưa hồi trời!

Đời ông cho chí đời cha,
Đời nào cực khổ cho qua đời này.
Từ ngày mất nước cho Tây,
Tiêu hao thì có, sum vầy thì không!
Thuế thân phải chịu ba đồng,
Công sưu công ích mà không ra gì.
Đêm nằm luống những sầu bi,
Sưu cao thuế nặng, lấy chi thanh nhàn.
Kẻ thời bỏ xứ đi hoang,
Xa chồng, cách vợ, ly tan gia đình.
Người nào xuất ngũ hành binh,
Chết thay cho chúng, dân mình ích chi!
Người nào phản hộ hồi quy,
Chịu ba đồng hai cắc cũng y như thường.
Ối thôi! Chưa xót đoạn trường,
Thuế tranh, thuế củi, thảm thương cho đứa nghèo!

Người sao sung sướng cười reo,
Kẻ sao cực khổ lên đèo xuống hang.
Muốn cho sung sướng thanh nhàn,
Chúng ta đoàn kết lên đường đấu tranh!
Khố đã rách như tua con mực,
Áo tả tơi mảnh ngược mảnh xuôi.
Vì đâu cực khổ cuộc đời?
Bởi chúng sưu thuế, vọt roi mấy lần.

Đèo nào cao bằng đèo Châu Đốc,
Ngon gió nào độc bằng ngon gió Gò Công.
Thổi gió đông, lạc vợ xa chồng,
Nằm đêm nghĩ lại, nước mắt hồng tuôn rơi....

Em đừng thấy lính mà khinh,
Lãnh binh, thống chế, tam dinh một đồng.

Em là con gái đồng trinh,
Em đi bán rượu qua dinh ông Nghè,
Ông Nghè sai lính ra ve,
- Trăm lạy ông Nghè, tôi đã có con.
- Có con thì mặc có con,
Thắt lưng cho giòn mà lấy chồng quan.

Em là con gái đồng trinh
Qua dinh cù lớn, cù rình cù nom.
Của em chẳng để ai dòm,
Cáo già hết ngó, mèo con cũng chừa.

Gáo vàng đem múc giếng Tây,
Khôn ngoan cho lắm tớ thầy người ta.

Hai chân leo đá đã mòn,
Hai tay chai rạn hầy còn trơ trơ.
Còn duyên với cuộc, còn nhờ;
Hết duyên, bị gãy ngời chờ cổng kho!

Hoàng trùng đi, Vi trùng lại,
Gây tai gây hại, chẳng kém gì nhau.
Khuyến Ưng hai gã Khải, Hoan,
Theo Tây hại nước, giàu sang riêng mình.
Công lênh với nước mới vình,
Công lênh với giặc người khinh đời đời.

Hỏi rằng đi chết cho ai?
Cho nhà, cho nước, cho tình, cho em?
Hay là đi chết vì tiền,
Giữ thuê hăm mỗ, đồn điền cho Tây?

Khi sang mẹ nó cho sang,
Bây giờ quan cấm đồ ngang, không chèo.

Kể từ lính mộ ra đi,
Ở nhà nhiều nỗi sầu bi thất tình.
Sự này bởi tại triều đình,
Đêm nằm nghĩ lại phận mình gian nan.

Lúc thì chả có một ai,
Lúc thì ông xã, ông cai đầy nhà.

Làm thì chẳng muốn bằng ai,
Ăn thì thứ nhất, thứ hai trong làng.

Lỡ lâm vào đất cao su,
Chẳng tù thì cũng như tù chung thân.

Lâm than cực khổ thế này!
Xúc than, cuộc đất suốt ngày lọ lem.

Làm thì chẳng kém đàn ông,
Thế mà kém gạo, kém công, kém tiền.
Một ngày hai sáu đồng xu,
Đi sương về mù, khổ lắm ai ơi!

Lỡ lằm vào đất cao su,
 Chẳng tù thì cũng như tù chung thân.
 Sáng ngày vác cuốc trèo non,
 Tối về mới biết mình còn sống đây.
 Nhà thương vô có, ra không
 Chì đi kiếm chồng, ra bãi tha ma.

Lấy chồng mà cậy mà nhờ,
 Hôm qua thằng Nhật bắt bừa đi phu.
 Bên mình nheo nhóc con thơ,
 Đỗ được chúng nín, trời trưa mất rồi!
 Cảnh tình thảm lắm, ai ơi!
 Chàng đi khổ chín, thiếp tôi khổ mười.
 Ngẫm ra thật đúng như lời:
 Nước mà đã mất, nhà thời cũng tan.

Miệng kẻ sang có gang có thép,
 Đồ kẻ khó vừa nhẹ vừa thâm.

Mù u ba thứ mù u,
 Lính ta thì tình nguyện, chó lính thù ta chẳng đi.
 Một ngày một cân gạo kho,
 Một xu cá ớt, sao no cả ngày?

Muốn rằng tàu lặn, tàu bay,
Nên anh bỏ việc cấy cây anh đi.
Biết mà cu li, cu li,
Thà rằng ở vậy nhà quê với nàng.
Nhà quê có họ có hàng,
Có làng, có xóm, nhờ nhàng có nhau.

Nhà bay chết lợn, toi gà,
Năm ba ông cống đến nhà ngày mưa.

Người trên ở chẳng chính ngôi,
Khiến cho kẻ dưới chúng tôi hỗn hào.
Nên ra trên kính dưới nhường,
Chẳng nên đập tắt bên đường mà đi.

Nghèo thì ăn sắn ăn khoai,
Ai ơi, đừng có theo loài Việt gian.

Nằm trong bụi rậm chờ Tây,
Có con chim nhỏ đậu ngay trước nòng.
Chim xoè cánh nhỏ rĩa lông,
Lú lo chim hót vừa trong vừa lành.
Chim ơi! Giặc đến đã gần,
Bay đi kẻo nữa súng gần nơi đây.
Mai ngày tạnh gió quang mây,
Đâu đâu tùy mảy, ta chẳng can đâu.

Thằng Tây cây có máy bay,
Ta có phép này bịt mắt mây đây.
Ngụy trang ta lấy cành cây,
Gài cho thật kín, đồ mày biết tao!

Ngày đi trúc chữa mọc măng,
Ngày về trúc đã cao bằng ngọn tre.
Ngày đi lúa chữa chia về,
Ngày về lúa đã đỏ hoe đầy đồng.
Ngày đi em chữa có chồng,
Ngày về em đã con bông con mang.
Lính vua, lính chúa, lính làng,
Nhà vua bắt lính cho chàng phải ra.
Giá vua bắt lính đàn bà,
Để em đi đỡ anh vài bốn năm.
Bởi vua bắt lính đàn ông,
Tiền lương gạo bị sấm trong nhà này.
Trời ơi, sinh giặc làm chi!
Cho chồng tôi phải ra đi chiến trường.
Ngang lưng thì thắt bao vàng,
Đầu đội nón dẫu, vai mang súng dài.
Một tay thì cắp hoả mai,
Một tay cắp giáo, quan sai xuống thuyền.
Tùng tùng trống đánh ngũ liên,
Bước chân xuống thuyền nước mắt như mưa.

Nhà vua bắt lính đàn ông,
Muời sáu tuổi rưởi đứng trong công đường.
Ai trông thấy lính chả thương,
Đứng trong công đường nước mắt như mưa.

Người trên ở chẳng chính ngôi,
Khiến cho kẻ dưới chúng tôi hỗn hào.
Người trên ở chẳng được cao,
Khiến cho kẻ dưới lộn nhào lên trên.

Người sao kiêu bạc ngai vàng,
Người sao cuối chợ đầu làng kêu ca?
Người sao đem thảm chiếu hoa,
Người sao ngồi đất lê la suốt ngày?
Người sao chần đắp màn quây,
Người sao đói rách ăn mày tha phương?

Nhờ ai cho gà đở đuôi,
Nhờ ai được cỡi voi ngồi thuyền.
Nhờ ai có bạc có tiền,
Nhờ ai mà có nàng tiên đứng hầu.
Nhờ ai có ruộng có trâu,
Nhờ ai mà có mâm thau đĩa ngà.
Nhờ ai có lụa có là,
Vợ gọi bằng bà, con gọi cậu cô.

Đến khi giặc Pháp tràn vô,
 Quan nhỏ tếch mắt, quan to chạy dài.
 Ai ơi, có thấu chăng ai?
 Ngó xuống sông Hương, nước xanh như tàu lá.
 Ngó về Đập Đá, phố xá nghênh ngang.
 Từ ngày Tây lại sứ sang,
 Đi xâu nộp thuế, làm đàng không ngơi.

Ngày ngày nghe tiếng còi tâm,
 Như nghe tiếng vọng từ âm phủ về.
 Tiếng còi não ruột tái tê,
 Bước vào hầm mỏ như lê vào tù.

Những mong ngô trở ra bông,
 Ai ngờ ngô bị nhổ tung đầy đồng!
 Nhìn ngô, nước mắt tuôn trong,
 Ôm ngô mà héo cả lòng, ngô ơi!

Người sao vông giá nghênh ngang,
 Người sao đầu đội vai mang nặng nề?
 Người sao năm thiếp bảy thê,
 Người sao côi cút sớm khuya chiu sầu?
 Người sao kẻ quạt người hầu,
 Người sao nắng dãi mưa dầu long đong?

Ông cai ơi hồi ông cai!
 Công tôi làm được đúng hai mươi ngày.
 Làm sao mà đến kỳ này,
 Công hai mươi ngày hụt mất hào tư.

Ở đây đất đỏ mây vàng,
 Em đi làm mướn gặp chàng làm thuê.
 Yêu nhau ta đưa nhau về,
 Làm mướn là vợ, làm thuê là chồng.

Quan có cần nhưng dân chưa vội,
 Quan có vội, quan lợi quan sang.

Quan văn mất một đồng tiền,
 Xem bằng quan võ mất quyền quận công.

Phủ Quy đi có về không,
 Mỏ xanh vợ để tang chồng là đây.

Ruộng ta, ta cấy, ta cày,
 Không nhường một tác cho bầy Nhật, Tây.
 Chúng mày lảng vảng tới đây.
 Rủ nhau gậy, cuốc, đuổi ngay khỏi làng.

Ra đường mắt mãi nhìn quanh,
 Để chân em vấp đổ thành nhà vua.

Ra đường vồng giá ngênh ngang,
 Về nhà hỏi vợ: Cám rang đâu mà?
 - Cám rang tôi để cối xay,
 Hễ chó ăn mất, thì mày với ông!

Sông Hương nước chảy lờ đờ,
 Dưới sông có dĩ, trên bờ có vua.

Sang chơi thì cứ mà sang,
 Đừng bắt dọn hàng mà nhọc lòng dân.

Sáu giờ còn ở kinh đô,
 Chín giờ xe lửa đã vô cửa Hàn.
 Mười giờ bước xuống xà lan,
 Bóp bụng mà chịu, nát gan trăm bẻ.
 Bước lên tàu, tàu thổi súp-lê,
 Khoác khăn kéo lại, bảo em về nuôi con.
 Đầu hè có buông chuối non,
 Để giành xáo, ghế cho con ăn lần.
 Khoai từ, khoai choái, khoai nân,
 Còn một vạt bắp trước sân chưa già.
 Với hũ sắn lát trong nhà,
 Để giành xáo, ghế cho qua tháng ngày.

Bố em ơi!

Ráng mà nuôi con chim chuyền cho biết

liệng biết bay,

Mai sau anh có thác, hẩn giữ cái ngày tiên
linh.

Sáng ngày vừa mới tinh sương,
Cơm trôi khỏi miệng, vác choàng ra đi.

Vợ nghèo ẩm trẻ hài nhi,
Lên tầng để bụi, rồi đi đẩy goòng.

Trẻ thơ nằm mỗi bông bong,
Nô đùa muối có, đói lòng ngậm que.

Lên tầng khuyu gói đụn xe,
Gò lưng mưa mặt, nắng hè quẩn chi.

Chông xuống lò giếng đen sì,
Mong sao cho chông chiều về một công.

Từ năm Canh Hợi đến nay,
Trong ngoài đã có giặc Tây ra đời.

Từ trong Gia Định các nơi,
Ninh Bình, Hà Nội một trời súng ran.

Từ dân cho chí đến quan,

Ai ai cũng rối,

Thất thủ Hà Nội,

Mồng một tháng mười,

Tả đạo các nơi,
Kéo ra phóng triệt.
Củi thì lấy hết,
Người thì giết đi.
Con gái nữ nhi,
Dụng tình hãm hiếp.
Các quan cũng hiếp,
Một thủ bàn hoà.
Khốn khổ dân ta,
Dễ ngồi mà chịu!
Lập mưu bày mẹo
Đào thủ gia hương,
Lập điểm, rào đường,
Canh giờ nghiêm ngặt,
Kẻ thì xuất lực,
Người thì xuất tài,
Trống mõ vang trời,
Rày bò mai lợn,
Đừng làm thêm hỗn,
Đàn thiết đàn thu.
Kẻ đói cũng lo,
Người giàu cũng tội,
Từ ngày chí tốt,
Chụm bảy chụm ba,
Từ trẻ chí già,

Chuyện triều, chuyện giặc.
Bước sang năm Tuất,
Các tỉnh mới yên.
Văn thân nổi lên,
Chiêu cờ sát tử.
Đừng làm tướng cả,
Là huyện Thanh Tiên.
Tú Trân nổi lên,
Gọi bằng Bang Cố.
Đội Dục, Thừa Tổ,
Là tiền hậu quân.
Thánh giá, tùy thân,
Thầy nào, tờ nấy,
Mồng ba tháng bảy,
Kéo ra chợ Si,
Các toán, các chi,
Hội đồng kéo đến.
Dao vàng, áo chiến,
Mục dục, gươm trần,
Truyền tất cả dân,
Đều là tả đạo,
Không kỳ già lão,
Con trẻ, đàn bà,
Gông cùm đặc ra,
Lấy làm thảm thiết...

Kẻ thì trôi sông,
 Máu chảy đầy đồng,
 Thây trôi khắp bến...
 Lấy ai khao kiện,
 Lấy ai kêu van,
 Việc tại trời làm,
 Hai nhân, nhân hai.
 Xã Đoài, Thuận, Ngãi,
 Thanh Dạ, Thọ Kỳ,
 Tin tức một khi,
 Đào hào, xây đá,
 Canh giờ nhật dạ,
 Nghiêm cấm ra vào.
 Thấy thế sự cũng nao,
 Thấy cơ quan cũng sợ...

Thương chồng nấu cháo đường xe,
 Nấu canh "lắc lít", nấu chè bù loong.
 Sáng ngày vác cuốc trèo non,
 Tối về mới biết mình còn sống đây.

Thừa quan rồi mới đến dân,
 Thừa nha môn, mới đến phân đồ đưa.

Trời mưa cho ướt lá bầu,

Anh làm lính lệ đi hầu ông quan.
 Thương người mủ bạc, đai vàng,
 Dem thân mà đổi mâm cam cho đành.

Tháng tám có chiếu vua ra,
 Cấm quần không đáy, người ta hãi hùng.
 Không đi thì chợ không đông,
 Đi thì phải lột quần chồng sao đang!
 Có quần ra quán bán hàng,
 Không quần ra đứng đầu đường trông quan.

Thuyền than lại đậu bến than,
 Gặp cô yếm thắm, ôm quàng ngang lưng.
 - Thôi thôi, tôi van cậu rằng đừng,
 Tuổi tôi còn bé chưa từng nguyệt hoa.
 Tôi về gọi chị tôi ra,
 Chị tôi đã lớn, nguyệt hoa đã từng.

Trông lên cữu bệ trùng trùng,
 Những là gấm vóc tía hồng nguy nga.
 Nhìn về đồng ruộng bao la,
 Cùng đình đóng khoá phơi da mình trần.

Từ ngày Tự Đức lên ngôi,
 Cơm chẳng đầy nôi trẻ khóc như ri.
 Bao giờ Tự Đức chết đi,

Thiên hạ bình thì lại dễ làm ăn.

Từ ngày Cảnh Trị lên ngôi,
Khoai chữa mọc chồi đã nhỏ lên ăn.

Trập trùng bước thấp bước cao,
Đường xa dặm thẳm biết bao nhọc nhằn.
Trên vai đạn mấy mươi cân,
Mang đi bắn nát đầu quân bạo tàn.

Thương nàng đã đến tháng sinh,
Ăn ở một mình trông cậy vào ai?
Rồi khi sinh gái sinh trai,
Sớm khuya mưa nắng lấy ai bạn cùng?
- Sinh gái thì em gả chồng,
Sinh trai lấy vợ mặc lòng em lo.

Tâu voi chung với Đức Ông,
Vừa phải đánh công, vừa phải hốt phân.
Trời mưa cho lúa thêm thông,
Cho nước thêm cá, cho sông thêm thuyền.
Cho dù, cho lọng gãy then,
Cho vông, cho cáng một phen nhuộm bùn.

Trâu buộc thì ghét trâu ăn,
Quan võ thì ghét quan văn dài quần.

Đồn rằng quan tướng có danh,
 Cưỡi ngựa một mình chẳng phải vịn ai.
 Vua khen rằng đấy mới tài,
 Ban cho cái áo với hai đồng tiền.

Thằng Tây hấn ở bên Tây,
 Bởi vua chúa Nguyễn rước thầy đem sang.
 Cho nhà cho nước tan hoang,
 Cho thiếp ngậm đắng, cho chàng nuốt cay.
 Cha đòi mấy đứa theo Tây,
 Mô ông mã cố, voi dầy biết chưa?

Từ ngày Bảo Đại lên ngôi,
 Cơm chẳng đầy nồi, cuộc sống co ro.
 Hoàng triều Bảo Đại tứ niên,
 Đã ba cái lụt, lại liền cái keo.
 Xã dân đâu đấy túng nghèo,
 Cho nên ngũ tinh phải theo đồn điền.
 Ông Tây lắm bạc, nhiều tiền,
 Bỏ ra sức đấy mộ liên cu-li.

Trời cao thăm thăm đấy dầy,
 Bao giờ lính mộ sang Tây được về.
 Vợ con thương nhớ ử ê,
 Biết rằng sang đấy có về được không!

Thẻ tôi lĩnh có hai đồng,
Ông cai lĩnh hộ, trừ công năm hào.

Thóc đâu mà nộp cho Tây,
Nó ăn cho béo, nó đầy đoạ ta.
Hỡi này các bạn nông gia,
Bảo nhau đừng nộp thóc ta cho thù.

Tiếc quả hồng ngâm mà đem cho chuột vọc,
Tiếc con người ngọc mà đem cho Ngâu vầy.
Tiếc của Nam ta xây dựng, để cho Tây
tung hoành.

Tay cầm con cờ đại,
Vai vác khẩu súng trần.
Thế trời nỏ cho mẫn,
Rút quân về Bái Thượng.

Trái khổ qua xanh,
Trái khổ qua đắng.
Trong trắng ngoài xanh,
Liệu mẹ không đẻ, liệu cha không sanh,
Chém đầu đứa nịnh, cho đành dạ em...

Than nhiều hơn cả cỏ cây,
Đào ra than cũng tay này chữ ai!

Thế mà cả gái trai già trẻ,
Đều còng lưng làm nghề, làm trâu;
Đào than cho nó làm giàu,
Xúc than đem đổ xuống tàu cho Tây.

Thuyền than mà đậu bến than,
Thương anh vất vả cơ hàn nắng mưa.
- Thuyền nan đậu bến đen sì,
Anh không ra mỏ, lấy gì em ăn?
Cầm hơi miếng bánh đúc với,
Rét run lấy mảnh bao gai che mình.

Vạn Niên là Vạn Niên nào?
Thành xây xương lính, hào đào máu dân.

Về đi, sống với ruộng vườn,
Vòng khoai, nương sắn, xanh rờn chè tươi.
Tội gì theo giặc, anh ơi!
Ngàn năm bia miệng, người đời cười chê.

Ca dao trong thời kỳ kháng chiến chống Pháp

*Ai về Yên Dũng, Hoàng Mô,
Mà xem quân lính Cự Hồ sang sông.
Đêm ngày mê mải chiến công,
Thoáng nom như có cả chồng em kia.*

*Anh đi gìn giữ nước non,
Tóc xanh em đợi, lòng son em chờ.
Anh đi ra lính Cự Hồ,
Con sông, con hói, con đò đưa anh.*

*Ai qua phố Phủ Doan Hùng,
Hỏi rằng còn nhớ voi gấm sông Lô.
Rừng xanh khói lửa mịt mù,
Nước sông đỏ máu quân thù chưa phai.*

Luyện quân voi luyện cho tài,
 Lập công voi xé một vài ca nô.
 Dòng sông nước đục lở bờ,
 Bên kia sông cát: nắm mồ thực dân!

Ai lên xứ Lạng cùng anh,
 Thăm quân du kích, xem thành Bắc Sơn.
 Suối trong in bóng trăng tròn,
 Hai cô gái Thổ, trèo non đi tuần.

Ai ơi chớ lấy chồng non,
 Chờ ngày độc lập, lấy "con Cụ Hồ".

Ba cô làm đất trồng ngô,
 Máy lời thân mật chuyện trò cùng nhau.
 Rừng ngành nông nghiệp trước sau,
 Thi đua chưa rộng, chưa sâu, chưa đều.

Chị em ta nhớ mấy điều:
 Thi đua phải tích cực nhiều nữa lên.

Thi đua liên tục thường xuyên,
 Sao cho xứng đáng với tên phong trào.
 Tên phong trào Hoàng Hanh, Xuân Bái,
 Và hai người hăng hái thi đua.

Quanh năm sản xuất có thừa,
 Lại nhiều kinh nghiệm cày bừa, chăn nuôi.

Tấm gương soi sáng khắp nơi,
 Ngày ngày học tập, người người thi đua.
 Nửa đêm sao sáng mây cao,
 Triệu trời nắng gắt nắng gào chẳng sai.
 Lúa khô nước cạn, ai ơi!
 Rửa nhau tát nước, chờ trời còn lâu.

Con đò trong bãi nằm dài,
 Em là du kích đợi hoài các anh.
 Quân về mình biếc lá xanh,
 Ngậm tấm lụa bóng trắng thanh xuống đò.
 Hôm đi thuyền bến nặng chờ,
 Hôm về thẳm trận câu hò lại vang.

Chị em du kích Thái Bình,
 Ca-lô đội lệch vừa xinh vừa giòn.
 Người ta nhắc chuyện chồng con,
 Lắc đầu nguây nguẩy: "Em còn giết Tây!"

Chồng em vì nước hy sinh,
 Cánh tay mất nửa, môi tình còn nguyên.

Chúng con ở bốn phương trời,
 Quay về hướng Cụ, muôn lời chúc mong.
 Dài lâu như núi như sông,
 Cụ Hồ sống mãi trong lòng chúng con.

Cụ Hồ với dân,
 Như chân với tay,
 Như chày với cối,
 Như cội với cành,
 Toàn dân dốc một lòng thành,
 Làm tròn nhiệm vụ đáp tấm tình Cụ thương dân.

Cụ Hồ ở giữa lòng dân,
 Tuy xa xa lắm, nhưng gần gần ghê.
 Rộn ràng khắp chợ cùng quê đón mừng.
 Ai ngoài muôn dặm trùng dương,
 Cũng thường nhận được tình thương Cụ Hồ.
 Mong ngày độc lập Cụ vô,
 Thoả lòng ao ước, ước mơ đêm ngày.

Cụ Hồ là vị cha chung,
 Là sao Bắc đẩu, là vầng thái dương.
 Chúng con đi giữa đêm trường,
 Nhờ Cha dìu dắt, dẫn đường chúng con.
 Ơn cha như nước như non,
 Như gương Hồ Thuỷ, như hòn Thái Sơn.

Cháu là em bé phương xa,
 Theo anh vệ quốc xa nhà từ lâu.

Cháu qua sông Đuống, sông Cầu,
 Phủ Thông, Đèo Khách, An Châu, Lũng Vài.
 Qua bao vực thẳm hang dài,
 Giúp anh vệ quốc đánh loài thực dân.
 Cháu là thiếu sinh quân.

Chiến trường thu dọn đã xong,
 Sáng nay vác cuốc ra đồng xới ngô.
 Đồng bào trông thấy hoan hô:
 "Hoan hô anh lính Cụ Hồ ngoan ghê!".
 Lính Cụ biết đủ mọi nghề,
 Hết đi tác chiến lại về chỉnh quân.
 Học hành luyện tập thật chăm,
 Đoàn kết giúp đỡ nhân dân thật nhiều.
 Cụ Hồ dân kính, dân yêu,
 Mà anh bộ đội dân chiêu dân thương.
 Cụ Hồ có vạn đàn con,
 Đáng anh bộ đội là con Cụ Hồ.

Chặt tre cài bẫy vót chông,
 Tre bao nhiêu lá thương chông bấy nhiêu.
 Anh đi em cũng muốn theo,
 Bẵng con sông cái, vượt đèo Quán Cau.
 E nhà quạnh trước, quạnh sau,
 Bỏ dưa ai hái, bỏ rau ai trồng!

Mẹ già vắng kẻ cây trồng,
Thuế thu ai nộp, bố phòng ai lo?
Yêu nhau thề ước hẹn hò,
Chúc anh thắng lợi, em chờ đợi anh.

Cô Mơ, cô Mận, cô Đào,
Ba cô cùng tát nước vào ruộng chiêm.
Chiếc gầu vục nước trâu đêm,
Ba cô cùng hát cho quên nhọc nhằn.
Cô Mơ cất tiếng hát rằng:
"Bây giờ khó nhọc, sang năm lúa nhiều".
Tiếng hò cô Mận vang theo:
"Bao nhiêu gầu nước bấy nhiêu xác thù".
Cô Đào giọng êm như ru:
"Toàn dân chống hạn thi đua một lòng".
Nửa đêm tát nước vừa xong,
Ba cô tát giúp ruộng đồng bà con.

Con chim xanh đậu cành đu đủ,
Nhắc toàn dân nhiệm vụ hộ đê.
Quản chi công việc nặng nề,
Cốt sao bảo vệ được đê vững vàng.
Hộ đê có thiếp có chàng,
Hộ đê có cả thôn nàng, thôn tôi.
Trời mưa, trời nắng, mặc trời!
Làng trên xóm dưới, mọi người quyết tâm.

Mặc cho giặc Pháp mưu thâm,
Lăm le tìm cách ngấm ngấm phá đê.
Mặc cho mưa lũ tràn về,
Lòng người kiên quyết là đê vững vàng.

Chòi cao, loa gọi càng xa,
Báo tin: Tây Bắc quân ta diệt thù.
Tây lên Phú Thọ, Tây thua;
Khu Ba chiến thắng, đây mùa lập công.
Đêm nay, đi đóng thuế nông,
Làng em nô nức, gánh gồng cùng đi.
Sương khuya, ướt áo quân chi,
Chỉ lo ẩm gạo, còn gì là khô!

Chị em đã quyết chẳng chùn,
Hai vai áo ướt chân bùn đường trơn.
Đường trơn thì mặc đường trơn,
Em gánh thóc thuế chẳng sờn hai vai.
Trời mưa cho ướt lá khoai,
Thóc em không ướt vì ngoài lá che.
Đường xa, chân bước, tai nghe,
Tin vui chiến thắng đưa về khắp nơi.

Cùng dắt trâu ra đồng,
Ta cấy ta cày cho lòng ta vui...

Hồ ơi!

Bình minh tô thắm phương trời,
 Nắng trên đỉnh núi, sáng ngời cái chốn rừng xanh.
 Mây nước mênh mông, chân bước gập ghềnh...
 Dù bước gập ghềnh, vun trồng cây lúa, ta dành
 nuôi quân.

Hồ ơi!

Dù bao thôn xóm xa gần,
 Xóm ta, ta chẳng kém phần đóng thuế cho nhanh.
 Đem thóc nuôi quân chinh chiến sa trường,
 Kia chốn sa trường, có đoàn vệ quốc giết phường
 xâm lăng.

Hồ ơi!

Hậu phương ta giúp cho chàng,
 Sức thêm mạnh mẽ, sẽ càng đánh giết nhiều Tây.
 Quân giặc sang đây tan xác phen này!

Cô kia vừa đẹp vừa giòn,
 Cô không biết chữ, cô còn lấy ai?

Cô kia má đỏ hồng hồng,
 Cô không biết chữ nên chồng cô chê.

Dưới này mong ước nông giang,
 Thế mà trên ấy nước tràn ra sông.

Nước ra sông ai không đau xót,
Tiếc phân màu tươi tốt bị trôi.

Hỡi người lãng phí nước nôi!
Đầy lúa khô rồi, đó biết hay không?
Khuyên ăn đắp đập ngăn sông,
Cho nước đầy đồng, cho lúa tốt tươi.

Dù cho gió rét mưa bay,
Khó khăn gian khổ chẳng lay chuyển lòng.
Tôi là chiến sĩ dân công,
Máy bay đại bác quyết không chịu lùi.

Đói lòng cơm nắm giở ra,
Chia nhau lót dạ, ngủ qua đêm dài.
Nhìn nhau lặng tiếng im hơi,
Cành cây gió động, mưa rơi ướt đầu.
Nằm đây bố trí bên nhau,
Súng ỏi! Có rét chui đầu vào chăn!

Đêm qua trông dải Ngân Hà,
Mơ màng khắp khởi ngờ là sông Lô.
Sông Lô em biết mô tô,
Nhờ tên chỉ nhớ đến mô thắng Tây.
Ước gì có cánh em bay,
Bay suốt đêm ngày đến tận sông Lô.

Mỗi manh em mượn con đò,
 Chèo qua dòng nước sông Lô em nhìn.
 Sông Lô có mấy con thuyền?
 Có bao tấc nước, mấy nghìn khúc quanh?
 Dân quân, du kích mấy anh?
 Vệ quốc mấy đội, năm rình mấy đêm?
 Mà Tây chết nổi, chết chìm,
 Để em ao ước ngày đêm mơ màng.

Đêm khuya ai gọi sang đò?
 Có phải thóc thuế thì cho xuống thuyền.
 Thóc thuế xin chở trước tiên,
 Có nước nóng uống, chèo liền, sang ngay.
 Mặc dầu gió rét đêm nay,
 Thịt da tê buốt, còng tay cũng chèo.

Đập đoàn Tây bắn ca nông
 Vườn rau ta trồng, ta cứ trồng thêm.
 Đập đoàn Tây bắn vang rên,
 Đồng bào, bộ đội cả đêm cứ cày.

Em gieo dăm khẩu đậu tương,
 Cấy ao rau muống trong vườn cho sây.
 Bao giờ bộ đội về đây,
 Có ao rau muống có đầy chum tương.

*Gió đưa cờ đỏ sao vàng,
Em đi cấy mướn cho chàng tòng quân.*

*Hôm qua sinh nhật Cụ Hồ,
Bộ đội thắng trận ăn to hai đòn.
Chúng em sung sướng mừng rơn,
Theo anh Vệ quốc lên đồng khiêng bom.
Moóc-chê đạn cỡ đầy hòm,
Kêu cà kêu kịt nặng chôn tê vai.
Các anh thích chí cả cười,
Em vui chân bước một lời cười theo.
Anh quay nhìn lại mắt nheo,
Má em ửng đỏ... hồng reo nắng hồng.*

*Hoa cà hoa bắp,
Nở khắp cánh đồng,
Này vải dăm bông,
Bên vòng khoai sắn...
Em mong sao mưa nắng thuận hoà,
Tình khoai nghĩa lúa, trẻ già ấm no.
Nuôi anh bộ đội Cụ Hồ,
Đánh đâu thắng đấy, giữ cờ vàng sao.*

*Hạn hán như lửa cháy nhà,
Lửa rơi giữa ruộng, lửa sa đầy đồng.*

Nhìn thân cây lúa ngậm bông,
 Lúa ơi, lúa hỡi đau lòng lắm thay!
 Chóng hạn như đánh thẳng Tây,
 Phải nhanh, phải chóng, chung tay, góp làng.
 Nước sông ngòi bắt quanh về ruộng,
 Nước ao hồ bắt uốn đường mương.
 Bỏ công ngày nắng đêm sương,
 Một dòng nước mát, vạn đường lúa xanh...

Hai thôn chung một con sông,
 Mỗi thôn có một cánh đồng phì nhiêu.
 Phòng khi nước lũ mưa nhiều,
 Hỏi thăm thôn ấy đề điều ra sao?
 Bờ thấp cho chí bờ cao,
 Cống, cừ sửa chữa khi nào thì xong?
 Nước về lũ đỏ dòng sông,
 Nước sông đã lớn, nước đồng lại to.
 Thôn tôi đã sẵn thuyền đò,
 Có tre dự trữ có bồ mới đan.
 Phòng khi nước lũ lan tràn,
 Nhà nào, nhà nấy sẵn sàng đắp đê.

Hôm qua anh đến chơi nhà,
 Thấy mẹ dệt vải, thấy cha đi bừa.
 Thấy em mãi miết xe tơ,
 Thấy cháu "i tờ" ngồi học bi bò.

Thì ra vâng lệnh Bác Hồ,
Cả nhà yêu nước thi đua phen này.

Lòng Bác rộng khắp bao la,
Lòng dân, lòng Bác chan hoà nước non.
Chúng cháu ghi nhớ công ơn.
Quyết giết giặc Pháp rửa hờn cho dân.

Lính Cụ Hồ như lúa mùa chiêm,
Lanh như cắt biếc, dịu hiền bồ câu.
Bấy lâu chẳng thấy đâu đâu,
Đồn rằng ăn lá, ăn rau trên rừng.
Giờ đây vô số quá chừng,
Súng mang, tay bắt mặt mừng bà con.

Làng em các giới đồng bào,
Thi đua hưởng ứng phong trào Hoàng Hanh.
Chị về ngã mạ cho nhanh,
Bón phân cho lúa tốt xanh đầy đồng.
Tìm người lập tổ đổi công,
Gương Trịnh Xuân Bái, ta cùng noi theo.
Nhà em neo thật là neo,
Chồng ra tiền tuyến, vợ dèo con thơ.
Vì chúng xếp đặt thì giờ,
Xóm làng tương trợ, chẳng lo ngại gì.

Thuế chiêm em đã gánh đi,
Việc nhà việc nước em thì lo xong.

Lúa tháng năm kén tầm vàng óng,
Hạt khô giòn, đem đóng thuế nông.

Thúng đầy anh gánh tới gồng,
Kêu cà kêu kệt, qua sông qua đò...

Lúa nhiều, chiến thắng càng to,
Đồn Tây càng đổ cầu hò càng vang.

Đóng nhanh, nhanh khắp xóm làng,
Em thách thôn chàng nộp đủ, nộp mau.

Thóc vàng muôn hạt như nhau,
Chở mang thóc lép qua cầu gió bay...

Thóc lép bay, thẹn tay sàng sảy,
Chúng bạn cười, vai quẩy thêm đau.

Nắng nhiều, sớm nở hoa cau,
Đóng nhanh lúa tốt càng mau thắng thù.

Lấy chồng biết chữ là tiên,
Lấy chồng mù chữ là duyên nợ nần.

Mỗi khi cháu bắn quân thù,
Thì cháu lại nhớ Bác Hồ quanh năm.

Mỗi khi lòng cháu hờn căm,
Thì cháu lại nhớ lời răn Bác Hồ.

Đại hạn nhớ ơn trận mưa,
Đêm tối mật mờ, nhớ ngọn đèn soi.

Một yêu em có tãng gia,
Hai yêu em có đàn gà đầy sân.
Ba yêu làm cỏ bón phân,
Bốn yêu sớm tối chuyên cần tưới rau.
Năm yêu chăm chỉ bắt sâu,
Sáu yêu nung sắn, giãn bầu, chuồng chim.
Bảy yêu đàn lợn mới thêm,
Tám yêu dây chuối lại kèm rặng khoai.
Chín yêu khóm mía cao cao,
Mười yêu cần kiem, dân giàu nước sang.

Má ơi, con mượn cái gầu,
Con ra xách nước tưới rau cho rồi,
Chân trời đã đỏ hơi hơi,
Rau con đợi nước, đang hồi nửa đêm.

Mồ hôi mà đổ xuống đồng,
Lúa mọc trùng trùng sáng cả đồi nương.
Mồ hôi mà đổ xuống vườn,
Dâu xanh lá tốt, vắn vương tơ tằm.
Mồ hôi mà đổ xuống đầm,
Cá lội phía dưới, rau nằm phía trên.

Mồ hôi xuống, cây mọc lên,
Ăn no, đánh thắng, dân yên nước giàu.
Mồ hôi đổ xuống hoa màu,
Chặn tay thằng Mỹ, vui đầu thằng Tây.
Ai ơi, ra sức cây cày,
Thêm giờ lao động, bớt ngày lao đao.

Mương xóm tôi bắt cong sườn núi,
Phải lòng anh đào lủi ven rừng.
Đôi dòng nước chảy từng bưng,
Tươi cho tươi mát một vùng lúa xanh.
Dù trời hanh, không mưa, nắng hạn,
Lúa màu khô, không nẫu, không ngừng.
Xóm trên làng dưới ta cùng,
Mương, phai, đào sửa, cho dòng nước xuôi...
Quyết rằng nhận định thắng trời,
Một lòng chống hạn, người người ấm no.

Muốn no thì giữ lấy dê,
Muốn phá hết tề, phải được lòng dân.

Ngày xưa bưng lấy bát cơm,
Nhớ thầy nhớ mẹ phong sương cấy cày.
Ngày nay bưng bát cơm đầy,
Ơn Bác, ơn Đảng ngày ngày không quên.

Nhân ngày sinh nhật Bác,
 Có vài lời chất phát,
 Kính chúc Bác sống lâu,
 Không bao giờ bạc đầu,
 Để lái thuyền chiến thắng.

Nắng chỉ làm miệng anh khô,
 Để anh khát nước đi cho mệt nhiều.
 Nhà em phố xá buồn nghèo,
 Nấu thùng nước sôi đặt theo bên đường.
 Chờ anh từ sớm tinh sương,
 Bát khô nước nguội soi gương mặt người.
 Ghé qua, anh uống vội vàng,
 Rồi anh rào bước lên đường lập công.
 Bên hè bà cụ đứng trông,
 Chép mồm: Đồng chí long đong quá nhiều!

Nhà em đỉnh núi sương mù,
 Vòng đeo cổ, áo chàm thô xanh lè.
 Đêm khuya đồng chí kéo về,
 Chặt sàn nằm ngủ, bọn bề súng bom.
 Gọi đàn chim nhận bay cao,
 Thăm quân du kích, em vào chiến khu.
 Bên vai đeo túi cơm khô,
 Suối reo, rừng hát như hò tiến lên.

Say sưa quên cả ươn hèn,
Tìm em rập với điệu kèn Việt Minh.

Nhà em ở tận thôn Đoài,
Nhà anh thôn Bắc, cách hai cánh đồng.
Thôn Đoài phát triển đổi công,
Trồng ngô dự trữ để phòng thiên tai.
Thôn Bắc không chịu kém ai,
Để phòng địch phá, trồng khoai sẵn nhiều.

Nắng lâu khô cả ruộng đồng,
Toàn dân chống hạn, một lòng thi đua.
Rủ nhau đắp đập, be bờ,
Đào mương, tát nước, cho mùa tốt tươi.
Đừng nên trông đợi ở trời,
Hay tin vào sức con người lớn lao.

Nắng nhiều, lúa ghen, anh ơi!
Ta lấy sức người chống lại thiên tai.
Các anh tát một gầu giai,
Chúng em hai đứa tát hai gầu sòng.
Ngày đêm dẫn nước vào đồng,
Lúa chiêm lại tốt thì lòng lại vui.

Nước lụt thì lụt cả làng,
Đắp đê chống lụt, thiếp chàng cùng lo.

Này bà, này mẹ, này cha,
 Đây là em ruột, đây là em dâu.
 Tôi chờ tiếng chấp câu,
 Quanh bàn xúm xít bảo nhau học bài.

Ơ này anh chị em ơi!
 Lúa đồng ta đã đôi nơi phơi màu.
 Mùa này ta hãy bảo nhau,
 Tập đoàn ta gặt cho mau mới là.
 Thằng Tây định phá lúa ta,
 Về đây du kích không tha lũ mày.
 Phơi khô ta lại giấu ngay,
 Thử hỏi lũ mày, còn phá được không?
 Vụ mùa thu hoạch đã xong,
 Ta đem đóng thuế nông nghiệp liền.
 Bấy giờ mọi việc đều yên,
 Thì ta sửa soạn cấy chiêm, trồng màu.

Ra công trồng một vườn cà
 Cà đem muối mặn, cả nhà ăn chung.
 Vịt gà nuôi béo nhốt lồng,
 Chờ anh bộ đội lập công trở về.

Ruộng nhà tôi lúa xanh xanh ngắt,
 Ruộng nhà ai lúa quắt từng bông?
 Lúa xanh đẹp xóm đẹp đồng,
 Lúa gầy, xấu cả người trông xấu đi.

Lúa xanh, lúa đẹp, bởi vì,
 Bón phân, làm cỏ, tôi thì tăng gia.
 Ai về nhắn nhủ mẹ cha:
 Nhớ chăm cho lúa, kẻo mà lúa von.

Rủ nhau đi học i tờ,
 Xem tin, đọc báo, xe thơ dễ dàng.

Rủ nhau đi học i o,
 Mỗi ngày một chữ, con bò cũng thông.

Sì sà sì sục,
 Tỏi vục, anh lôi,
 Liệu còn nằng mãi hay thôi?
 Mai đồng nước mát khắp nơi chảy về.
 Thằng Tây phá đập phá kè,
 Cắm thù giặc nước ta thể quyết tâm.
 Thắng trời, thắng giặc mọi phần,
 Mỗi lần tát nước, mỗi lần vui thêm.

Sông hiền uốn khúc đưa đò,
 Bên sông em đợi bông cờ anh qua.

Thằng Tây chở cây xác dài,
 Chúng tao người nhỏ nhưng dài hơn mày!

Thằng Tây chở cây béo quay,
 Mày thức hai buổi là mày bỏ hơi.
 Chúng tao thức bốn đêm rồi,
 Ăn cháo ba bữa, chạy mười chín cây.
 Bây giờ mới gặp mày đây,
 Sức tao vẫn đủ bắt mày hàng tao.

Trên trời có ông sao Rua,
 Việt Nam ta có Cụ Hồ, em ơi!
 Ánh sao Rua sáng ngời một góc,
 Gương Cụ Hồ tỏ khắp năm châu.

Tươi cho rau muống tốt tươi,
 Tỏi hành lớn cọng, chộc trời mà lên.
 Tươi cho rau ngổ, rau giềng,
 Giềng lên chóng lớn để đền công ta.
 Tươi cho hành lớn củ ra,
 Tươi cho cải bẹ thuận hoà vừa cao.
 Có con sáo đậu bờ rào,
 Nhìn em tưới nước hát chào líu lo.
 Ngoài kia con vạc, con cò,
 Ở ngoài bờ ruộng cũng thò đầu coi.
 Trời đừng nắng lắm, ông ơi!
 Rau con nó mệt, nữa rồi nó đậu.
 Cũng vì thương quý vườn rau,
 Nên em thương cả cái gầu tre nen.

Tre già anh để pha nan,
 Lớn đan nông né, bé đan giần sàng.
 Góc thì anh để ken giường,
 Ngọn ngành anh để cắm giàn trồng dưa.
 Làm ăn bao quản sáng trưa,
 Hễ cần kiệm lắm là ăn thua nhiều.

Trời nôm tốt mạ,
 Trời giá tốt rau.
 Lắm bướm thì đẻ nhiều sâu,
 Tàn phá hoa màu, làm hại nhà nông.
 Nàng về ngâm nhựa xương rồng,
 Gánh ra, đem tưới cho bông, cho cà.
 Sâu non cho chí sâu già,
 Hòng chi sống sót mà ra phá màu.
 Đôi ta chung sức trừ sâu,
 Hai lòng một nhịp cùng nhau diệt thù.

Tre già đan sọt,
 Nứa tốt đan bồ,
 Thi đua đóng thuế thóc khô,
 Em sắm đôi bồ tiếp vận mùa mưa.
 Hai lần, trong kín, ngoài thưa.
 Giữa thì ép lá, gió mưa mặc trời!
 Thóc em đã quạt đã phơi,
 Dù đi khắp bốn phương trời vẫn khô.

Thuế nông góp đủ,

Lúa đổ vào kho.

Yêu nhau nên phải dặn dò...

Giữ cho thóc, phải giữ cho vẹn tròn.

Cót đầy chớ có đổ tràn,

Hạt rơi, hạt vãi, xin chàng nhặt lên.

Lúa hư, lúa mốc, ai đền?

Luôn luôn xem xét, chớ nên hững hờ.

Mồ hôi đổ ruộng đổ bờ,

Mới thành hạt lúa đổ kho lân này.

Chiến trường bộ đội diệt Tây,

Hậu phương xin giữ kho đầy lúa thơm.

Trời mưa ướt áo,

Uớt sao cho được tinh thần thi đua.

Trên trời có đám mây vàng,

Em đi tiếp vận cho chàng giết Tây.

Thằng Tây tiếp tế máy bay,

Không bằng tiếp vận chân tay chúng mình.

Trời mưa to không lo ướt áo,

Bồ không che, ướt gạo em lo.

Ra đi làng xóm dặn dò:

Một hai chuân bị đôi bồ che mưa.

Bồ che mưa không lo gạo ướt,
 Nhẹ vai gồng, chóng vượt đường trơn.
 Gạo khô gửi tới chiến trường,
 No lòng bộ đội, ngon cơm, diệt thù.

Thời đại chiến tranh, chúng ta đành
 kháng chiến,
 Toàn dân, toàn diện, quyết thực hiện thi đua.
 Từ nam chí nữ, cho đến trai trẻ, già nua,
 Phải tham gia Bình dân học vụ, kẻo kém thua,
 bạn cười.

Tiền phương bộ đội thi đua,
 Đánh cho giặc Pháp chạy thua rụng rời.
 Hậu phương đóng thuế kịp thời,
 Làm cho giặc chết gấp mười, gấp trăm.

Uống nước là nhớ đến nguồn,
 Cơm no áo ấm nhớ ơn Bác Hồ.
 Ơn Bác Hồ sâu hơn Nam Hải,
 Công Bác Hồ bằng dải Trường Sơn.
 Nam Hải sâu ta đo cũng được,
 Trường Sơn dài ta vượt cũng qua.
 Công ơn của Bác bao la,
 Nhân dân kể đến bao giờ cho xong...

Ùm ùm tát nước gầu giai,
 Ruộng cao ta lại tát hai gầu sông.
 Bà con trong xóm đổi công,
 Đêm đêm tát nước ngoài đồng vui ghê.
 Hôm qua cây lúa còn se,
 Ngày mai, nước chảy tràn về lúa tươi.
 Cho hay muôn sự tại người,
 Người mà quyết chí thì trời cũng thua.

Việc nhà nông, tốn công tốn sức,
 Làm một mình biết lúc nào xong.
 Rủ nhau vào tổ đổi công,
 Dẫu rằng trăm việc cũng không ngại gì.
 Lúa con gái đang kỳ chăm bón,
 Bà con ta một xóm cùng nhau.
 Đổi công làm cỏ cho nhau,
 Để còn đập đất trồng màu nay mai.
 Một mình công việc kéo dài,
 Đổi công, năng suất gấp hai người thường.

Việt Nam độc lập thế nào,
 Phải chăng thẳng Nhật thay vào thẳng Tây?
 Việt Nam độc lập thế này,
 Có quân lùn ở, có ngày diệt vong.

Xa xa Côn đảo nhà tù,
 Biển sâu mấy khúc, lòng thù bấy nhiêu.

Ca dao trong thời kỳ chống Mỹ cứu nước

*Ăn trái chà là, em thương mẹ già anh đó,
Thương má anh già sớm gió chiều mưa.
Thương anh, má chặt trái dừa,
Đưa anh uống đỡ, nắng trưa đỏ trời.
Mừng nay giặc Mỹ tan rồi,
Lòng dừa, lòng má thấm tươi màu cò.*

*Ăn trái khổ qua, ai nhả ra cho đắng,
Dầu cay, dầu đắng, cũng ráng nuốt trôi.
Cầm thù cay đắng mấy mươi,
Ta phải ngâm suốt ba chục năm trời mới diệt
hết xâm lăng.*

*Anh trên mâm pháo canh trời,
Quà xuân em gửi tận nơi chúc mừng.
Quà em dăm chiếc bánh chưng,
Một cân mít gừng, một chục quả cam.*

Hắn đây nếp cấy đồng làng,
Đám gừng bên giếng, rặng cam sau vườn.
Quà em trăm mển ngàn thương,
Chứa chan mùi vị quê hương ngọt ngào.
Tặng em, anh có gì đâu,
Chiến lược chải đầu, chiếc nhẫn đeo tay.
Anh làm bằng xác máy bay,
Của quân giặc Mỹ, nhớ ngày lập công.
Dù chưa nên vợ, nên chồng,
Tên em, anh đã khắc lồng tên anh.

Bắc Nam là con một nhà,
Là gà một mẹ, là hoa một cành.
Nguyễn cùng bề thảm, non xanh.
Thương nhau nuôi chí đấu tranh cho bền.

Bóng mây chiều hiu hiu gió thổi,
Bên Cửa Tùng sóng dội thuyền xao.
Dầu cho giặc Mỹ ngăn giậu, đón rào,
Bắc Nam vẫn một, máu đào vẫn chung.

Biển cạn, lòng không cạn,
Núi lở, non mòn, nghĩa bạn còn đây.
Dù trong nước đọng bùn lầy,
Nhị vàng bông trắng vẫn đầy hương thơm.

Bác về thăm đảo năm xưa,
 Đa chưa bén gốc, dừa chưa vươn tàu.
 Tiễn chân Bác mới hôm nào,
 Mà đa xanh bóng, dừa cao trĩu buông.
 Ước gì Bác đến thăm luôn,
 Bóng đa che nắng, dừa non con mồi.

Bom chậm, bom bi,
 Bom gì đi nữa,
 Cầu ta vẫn chừa,
 Đường ta vẫn thông,
 Mặ trời nắng rát, mưa giông,
 Vượt đèo anh lái, qua sông em chèo.
 Đường dài, dốc ngược suối treo,
 Rừng già gió quạt vèo vèo lá bay.
 Lá bay cho gửi câu này:
 Lái xe nhớ mãi đường dây cô mình.
 Đường cô mình vừa xinh vừa chắc,
 Cầu cô mình khéo bắc dễ sang.
 Bao giờ hết giặc về làng,
 Đánh thông đường ấy là sang cho gần.
 Tay chèo nhẹ khoả bóng trắng,
 Đưa đoàn chiến sĩ qua sông đêm này.
 Chúc anh mạnh khoẻ hăng say,
 Giết xong giặc Mỹ mau ngày về qua.

Đò em đợi bến sông nhà,
Nước sông lại vô thiết tha mái chèo.

Buổi sáng, diễn tập phòng không,
Cầm chắc tay súng đứng trong chiến hào.
Dây lưng bó gọn áo nâu,
Lá xanh che rợp mái đầu thêm xinh.
Buổi chiều, cây võ ven đình,
Dáng em thoăn thoắt bước nhanh rộn ràng.
Lớp đèn đèn rực ánh vàng,
Giọng em thánh thót từng trang từng bài.
Lưng trời lấp lánh sao mai,
Em như sao nhỏ sáng hoài long lanh.

Bên này các chị đi cày,
Giục trâu hối hả suốt ngày chưa thôi.
Bên kia lúa biếc chân đôi,
Các cô làm cỏ nói cười râm ran.

Bờ vùng chạy giữa đồng xanh,
Như ai thêu đẹp bức tranh đủ màu.
Quê ta đồng trước, đồng sau,
Bờ vùng, bờ thửa, bờ nào cũng xinh.
Gió đưa mặt nước rung rinh,
Lúa như con gái chuyển mình múa ca.

Ai về ghé lại quê ta,
 Vụ chiêm chổng Mỹ bằng ba vụ mùa.

Chị em đã quyết chẳng chùn,
 Hai vai áo ướt, chân bùn đường trơn,
 Đường trơn thì mặc đường trơn,
 Em gánh thóc thuê chẳng sờn hai vai.
 Trời mưa cho ướt lá khoai,
 Thóc em không ướt vì ngoài lá che.
 Đường xa, chân bước, tai nghe,
 Tin vui chiến thắng đưa về khắp nơi.

Cho dù Mỹ nguy trăm tay,
 Quyết không chia được đất này làm hai.
 Cho dù cạn nước Đồng Nai,
 Nát chùa Thiên Mụ không phai tác lòng.

Cam Xá Đoàn gọi vô
 Nam Phổ đóng bồ gọi lại.
 Hàng lại trao hàng, đầu quân ngại chi!
 Cam chị ngọt thì cau em cũng nở ai bì.
 Cốt làm sao cho Nam Bắc gắn chặt thì
 Mỹ nguy lắm chi cũng không sờn.

Cách nhau chỉ một con đò,
 Ai xui Bắc đợi Nam chờ, hỡi sông!

Đôi ta tắm nước một dòng,
Bên trong bên đục đau lòng hay chẳng?

Cầm dao em vót mũi chông,
Nghe súng ta nổ là lòng thêm vui.
Cắm thù giặc Mỹ không nguôi,
Thằng cu nó cũng học đòi vót chông.

Chiều chiều lại nhớ chiều chiều,
Nhớ câu Bác dạy, nhớ điều Bác khuyên.
Ghi lời vàng ngọc không quên,
Con đường thống nhất càng bên đấu tranh.

Có cô giáo trẻ hôm xưa,
Đi đêm sợ tối, qua đò sợ sông.
Đêm nay cô tập giữa đồng,
Vượt qua sông nước, cô không cần đò.

Cái chông là cái chông quay,
Chín năm kháng chiến thằng Tây la làng.
Cái chông là cái chông bàn,
Thằng Mỹ, thằng nguy la làng hơn Tây.

Chiến tranh tiếp đạn về khuya,
Mấy cô thanh nữ cười đùa râm ran.

Đường lên phía trước rộn ràng,
Tạm dừng mười phút nghỉ chân bên đường.
Các cô tìm bạn đồng hương,
Đâu đây một góc chiến trường xôn xao.
Ai ngờ bà cháu gặp nhau,
Bao năm xa cách ghen ngào sướng vui.
Ngắm cô cháu gái, bà cười:
"Hồi nào bà hát à ơi cả ngày,
Mùa thu tháng Tám đánh Tây,
Cháu còn nhỏ xíu lên hai biết gì,
Đánh Tây, đánh Mỹ trường kỳ,
Cháu cao, cháu lớn, cháu đi cùng bà".
Mọi người tíu tít tíu ta,
Đòi làm cháu rể của "bà chỉ huy".
Cô cháu bên lên mỉm cười,
Ngày mai nhật ký cháu ghi: gặp bà.
Trên đường tải đạn đêm qua,
Có hai thế hệ đi ra chiến trường.

"Chuồn chuồn bay thấp,
Mưa ngập bờ ao"
"Chuồn chuồn" bay lượn trên cao,
Trời mưa mây thấy thế nào được ta!
Em đi vận tải đường xa,
Mưa che mắt giặc đường ra chiến trường.

Róc ra róc rách,
 Nước ngập đường trơn,
 Gió mưa chẳng quản, pháo bom em chẳng sờn!
 Ôi em vận tải chiến trường,
 Em về, nắng sẽ trải đường đón em...

Cụ ông bàn với cụ bà:
 "Bà nó ở nhà giữ cháu hôm nay.
 Để tôi ra bắn máy bay,
 Mai tôi lại bế cháu thay phiên bà".
 Bà rằng: "Ông khéo khéo là!
 Để tôi ra bắn máy bay,
 Tôi qua tập bắn, cái tay đang thèm.
 Ông ơi! Ông ngấm mà xem,
 Tóc ông cũng đã bạc trên mái đầu".
 Ông rằng: "Già tóc, già râu,
 Còn chuyện đánh Mỹ, tôi đâu có già!"

Cây tâm vông thân dài mình chắc,
 Em mài con dao sắc,
 Em khắc chữ vào cây,
 Chín năm kháng chiến trước đây.
 Tâm vông vạt nhọn đuôi Tây chạy dài.
 Ngày nay cũng ở đất này,
 Đất nuôi cây lớn,
 Em vót triệu mũi tên này bên bụi tâm vông.

Cây tâm vông em đánh đồng đẹp bắc,
 Mũi chông này em gài khắp mọi nơi.
 Giặc kia như đĩa phải vôi,
 Ngồi xe lội nước, tưởng ngồi bàn chông.
 Em yêu cây tâm vông,
 Em quý cây tâm vông,
 Em nhớ anh du kích bên sông,
 Tâm vông vạt nhọn chiến công em chờ...

Con ơi, con ngủ cho bùi,
 Để mẹ ngồi vót cho rồi bó chông.
 Chông này gìn giữ non sông,
 Chông này góp sức diệt quân bạo tàn.
 Chông này xoá sạch tóc tang,
 Chông này đem lại tiếng đàn lời ca.
 Cho con gần mẹ gần cha,
 Cho nước độc lập, cho nhà yên vui.
 Con ơi, con ngủ cho mùi,
 Để mẹ ngồi vót cho rồi bó chông.

Con quạ nó đậu cành khô,
 Nó kêu quạ quạ Mỹ vô tới kìa.
 Có tên lính Mỹ đi hia,
 Có thằng lính nguy châu rìa theo sau.
 Con quạ nó đậu cành cao,
 Nó kêu quạ quạ Mỹ nhào hố chông.

Hoảng hồn lính nguy chạy rông,
Bỏ quan thầy Mỹ chống mông la trời.

Cây sâu cuộc bầm xưa kia,
Mẹ rằng: Việc nặng thuộc về đàn ông.
Nay "ba đảm nhiệm" thay chồng,
Đường cát, nhát cuộc... cũng không kém người.
Ruộng đồng khoai lúa tốt tươi,
Vừa qua, bắn thử, điểm mười có tên.

Chiều nay "trực chiến" vừa về,
Gặp em bên ruộng mãi mê ươm bèo.
Vội vàng, quần xắn, súng đeo,
Cùng em chung sức chăm bèo cho xanh.
Gió đưa làn nước lăn tăn,
Má em ửng đỏ, nhìn anh em cười.

Con ơi, con ngủ cho ngoan,
Mẹ còn cày cấy tập đoàn đồng sâu.
Con ơi, hãy ngủ cho lâu,
Mẹ đi vận tải, bắc cầu, khai mương.
Con ơi, ngủ nhé, mẹ thương,
Mẹ còn đi học ở trường trưa nay.
Con ơi, cứ ngủ cho say,
Đã có mẹ gác máy bay quân thù.

Ngày mai thống nhất, bố về,
 Gia đình hạnh phúc, tràn trề niềm vui,
 Con ngoan, ngủ nhé, à... ời...

Dấu chân trên cát quen quen,
 Thoạt nhìn đã biết chân em đi tuần.
 Sóng xao bãi cát trắng ngần,
 Đếm sao hết được, mấy lần em qua.
 Mắt nhìn như ánh sao sa,
 Ngày đêm em giữ quê nhà bình yên.
 Đẹp thay! bãi cát êm đềm.
 In bàn chân nhỏ của em đi tuần.

Đứng trên cầu Cẩm em thề,
 Chưa hết giấc Mỹ, chưa về quê hương.

Đạo vợ chồng, trăm năm ghi tạc,
 Bởi vì ai én lạc nhận bay.
 Lời thề ngày tập kết còn đây,
 Dù ai có kẻ gươm vào cổ cũng không đổi thay
 nghĩa chàng.

Đố ai quét sạch lá rừng,
 Đố ai phá được cả rừng lòn bon.
 Thù cao như núi như non,
 Lòng này như thể keo sơn chẳng rời.

Đó ai cắt nước làm đôi,
 Vành trăng xẻ nửa, mặt trời chia hai.

Đấu tranh thống nhất non sông,
 Ngàn năm để thỏa ước mong Bác Hồ.

Đường ra mặt trận vui sao,
 Quân đi thác chảy ào ào rừng xanh.
 Bắc Nam là nghĩa là tình,
 Ta đi núi cũng chuyển mình đi theo.
 Trên mình Tổ quốc thân yêu,
 Ở đâu có giặc, vạn đèo cũng qua.
 Đất này thấm máu ông cha,
 Ngàn năm giục bước chân ta lên đường.

Đóng tre căng bạt giữa đồng,
 Các anh pháo thủ xoay nòng súng lên.
 Súng anh canh cả trời đêm,
 Để cho trăng đẹp toả lên xóm làng.

Đêm xuân chuẩn bị đánh đồn,
 Chủ lực hợp đồng bộ đội địa phương.
 Trên sông xuống nối đuôi xuống,
 Lệnh truyền dừng lại trên đường hành quân.
 Võ vai chiến sĩ ngồi gần,
 Anh chàng bộ đội hỏi han tâm tình:

- Cậu ơi hút thuốc với mình,
 Lại kìa, cậu ấy làm tỉnh, mỉm cười...
 - Thuốc nè! Mình hút cho vui.
 Anh chàng bộ đội vẫn mời thiết tha,
 Bỗng dưng cậu ấy cười xoà,
 Bật lên ánh lửa, hoá ra... cô nàng!

Đêm trăng khi tỏ khi mờ,
 Anh đi trực chiến tình cờ gặp em.
 Hai người đi gác ca đêm,
 Song song bóng súng in trên đường làng.

Đèo ngang nặng gánh hai vai,
 Một vai Hà Tĩnh, một vai Quảng Bình.
 Bốn năm nom giội nát mình,
 Hoành Sơn vẫn giữ dáng hình cha ông.
 Xe qua điệp điệp trùng trùng,
 Một phòng tuyến thép: anh hùng Đèo Ngang.

Đò em qua lại trên sông,
 Đạn, bom, mưa gió, sấm giông, vẫn chèo.
 Đêm qua pháo sáng thả nhiều,
 Cầm sào em đợi, lựa chiều em đi.
 Ai ngồi bên nó, bên nì,
 Máy bay kẻ nó, can gì, cứ yên...

Qua bao nhiêu chuyến đò đêm,
Nhớ sông, anh nhớ cả tên người chèo.

Đồng ta trước buổi anh đi,
Đất chưa cày ải, mạ thì chưa gieo.
Bây giờ ruộng đã kín bèo,
Lúa xanh một dải lượn theo núi đồi.
Mong anh giữ vững biển trời,
Quê nhà đã có em rồi, đừng lo!

Đồng khô bỗng nước lên đầy,
Nước lên, mang cả trời mây lên đồng.
Gọn gàng mạ thất lưng ong,
Mạ đổ xuống đồng, lấp bóng trời mây.
Đường dài qua trộm hôm nay,
Âm ầm tiếng nước giữa ngày xuất quân.

Em tôi vừa chẵn đôi mươi,
Tôi đùa: "Con út có người yêu chưa?"
Nó rằng: "Anh thiệt là xưa,
Nếu còn giặc Mỹ, em chưa kia mà...".
Má tôi nghe nói cười xòa:
"Rẻ tao phải là chiến sĩ Khe Sanh".
Nó cười mắt sáng long lanh:
"Chọn rẻ tài tình nhất má đó nghe!"

Em yêu, em quý quê hương,
 Yêu anh bộ đội lên đường hành quân.
 Đồng Xuân anh thắng vang lừng,
 Quê em sôi nổi đón mừng công anh.
 Đánh cho Mỹ nguy tan tành,
 Lời thơ tiếng hát em dành tặng anh.
 Cấy cà, sản xuất, đấu tranh,
 Anh ơi! Em quyết cùng anh diệt thù.

Em về sửa lại đôi quang,
 Còn anh đem cuốc, sắn sàng làm đê.
 Mai kia nước lũ kéo về,
 Quyết tâm chống lụt, đê kè làm thêm.
 Giữ cho đẹp lúa đồng chiêm,
 Cho khoai nhiều củ, ngô thêm óng vàng.
 Mặc quân giặc Mỹ "leo thang",
 Quyết tâm sản xuất, Mỹ càng thua to.

Gió tới sau hè, gió đê bụi chuối,
 Gió qua bụi ruối, gió đuổi chào mào.
 Bắc Nam góp ngọn gió cao,
 Kết thành bão lớn, quét nhào xâm lăng.

Giặc Mỹ đã tan, miền Nam giải phóng,
 Cờ sao bay lồng lộng Sài Gòn.

Bay vô từng xóm, từng thôn,
 Lúa xanh, điệp đỏ, nhịp máy dòn tiếng hát,
 câu ca.

Già gì? Già tóc, già râu,
 Tinh thần đánh Mỹ, lão đâu có già.
 Con đi bộ đội phương xa,
 Còn lão ở nhà vào bạch đầu quân.
 Đêm đêm vác gậy đi tuần,
 Mái tóc trắng ngần đứng giữa đồng xanh.

Gió to, sóng cả, sông sâu,
 Dưới chân nước chảy, trên cầu mưa rơi.
 Gió mưa, sông nước, mặt trời,
 "Nhanh tay ơi chị em ơi! Ta chèo".
 Áo em vai đã ướt đều,
 Vì mưa, hay đã thấm nhiều mồ hôi?
 Ướt áo, em vẫn thấy vui,
 Chỉ lo ướt súng, ướt người chiến binh.

Gánh gì phủ kín lá cây,
 Tưởng cô mậu dịch về đây bán hàng.
 Đang khi đói bụng nhờ nhàn,
 Hỏi cô có bánh, có hàng bán chẳng?
 Cô cười trắng muốt hàm răng:
 "Hàng em chỉ bán cho thằng Mỹ thôi!"

Tôi nghe tin lũ giặc trời,
 Đứng "thăng nghìn sáu" đã rời đất này.
 Hỏi tên giặc lái máy bay:
 "Bánh cô du kích sáng ngày có ngon?"

Giữa trời bom súng âm vang,
 Trên dòng Nhật Lệ đồ ngang vắn chèo.
 Giữa trời sóng vỗ nước reo,
 Sóng như ủa dấy đuổi theo mạn thuyền.
 Đưa quân qua bến bình yên,
 Đẹp sao bóng dáng mẹ hiền quê ta.
 Bao lần đồ lại, đồ qua,
 Nhắc tên mẹ Suốt xóm Hà, Bảo Ninh.

Giận nhau hôm nào hôm nao,
 Gặp nhau câu hỏi, tiếng chào cũng không.
 Hôm nay Mỹ đến bờ sông,
 Cho em mượn súng... tự dưng em cười.

Gió gọi hàng tre, gió vẫy hàng tre,
 Em đi thăm lúa, lúa khoe bông đầy.
 Bỏ công chống úng đêm ngày,
 Đồng ta năm tấn hội này càng vui.
 Một sào lúa đau, trũng sâu đôi mắt,
 Một ngọn gió bắc, lúa rét, người thương.

Được mùa, no ấm hậu phương,
 Được mùa, bộ đội chiến trường thắng to,
 Cong cong lúa vẫy bên bờ.
 Anh ngoài tiền tuyến, em chờ hậu phương.

Hưng Yên kết nghĩa Tân An,
 Đào kênh đón nước trông hàng dừa xanh.
 Mai kia bóng mát quả lành,
 Ăn dừa nhớ mãi mối tình Bắc Nam.

Hành quân dưới rừng cây xanh,
 Tưởng như đi dưới ân tình Bác che.
 Màu xanh thăm thẳm đường quê,
 Lòng con nhớ Bác tết về trồng cây.
 Con đi, bóng mát che đầy,
 Đếm sao hết được rừng cây Bác Hồ.

Hành quân với cháu hôm nay,
 Có thơ của Bác chép tay mấy bài.
 Cháu đi mài miệt đường dài,
 Đọc thơ Bác, thấy nhẹ vai, ấm lòng.
 Cháu đi, có Bác đi cùng,
 Mỗi lời thơ sáng một vùng núi sông.

Hành quân trên quãng đường xưa,
 Cầu tre lắt lẻo, bóng dừa nghiêng nghiêng.

Đạn ta vạch sáng màn đêm,
 Cột cờ tháng Tám hiện lên giữa trời.
 Tâm vòng trái mấy cuộc đời,
 Tâm vòng vẫn đứng với người hiên ngang.
 Cột cờ tháng Tám vẻ vang,
 Mang hết bao đạn mà tàn vẫn xanh.
 Đường qua xóm cũ uốn quanh,
 Cột cờ tháng Tám như hàng quân theo.

Hải Vân cao ngất từng mây,
 Giặc đi đến đó, bỏ thây không về.

Huệ mai sắc trắng, sắc vàng,
 Cả hai lộng lẫy giữa vườn hoa tươi
 Chưa bằng chồng vợ đẹp đôi,
 Chồng say chiến đấu, vợ vui cấy trồng.

Hành quân đêm đã xuống rồi,
 Mùa xuân trăng cũng theo người hành quân.
 Sương đêm quần áo ướt đầm,
 Chào anh bộ đội chở trăng theo mình.

Hồi thuyền đưa khách sang sông,
 Chở chồng, chở súng, chở chồng em sang.
 Chồng em du kích giữ làng,
 Giữ bên yển nước đồ ngang sớm chiều.

"Cách sông nên phải lụy đò",
 Câu ca thuở trước bây giờ còn đâu!
 Bây giờ mưa gió đêm thâu,
 Em đây vẫn cứ chống chèo đò ngang.
 Đò đưa mấy chuyến quân sang,
 Lòng em như sóng tràng giang reo mừng.
 Anh đi ra trận chiến trường,
 Ngày về xin hẹn sông Thương đừng chèo.

Hôm qua hội diễn đình làng,
 Đôi tay em múa dịu dàng làm sao.
 Trưa nay ở giữa chiến hào,
 Tay em cầm súng bắn vào máy bay.
 Yêu gì như thể đôi tay,
 Múa hay mà bắn máy bay cũng tài.

Hai hào một mớ rau non,
 Giá đất không bán cô còn đi đâu?
 Nghiêng nghiêng vành nón đội đầu,
 Cố vượt qua cầu, gánh chạy bon bon.
 Cô rằng: "Được gánh rau non,
 Dành cho bộ đội, chứ còn đi đâu!"

Lòng ta như giếng nước trong,
 Giặc vào lấn chiếm những mong khuấy bùn.

Giếng nước trong quyết không thể đục,
Giặc Mỹ vào đánh gục chẳng tha.

Lòng dân như hoa hương dương,
Trăm ngàn đổ lại một phương mặt trời.
Dù cho vật đổi sao dời,
Nguyên cùng non nước một lời sắt son.

Long lanh mặt nước giếng trong,
Giếng trong trận địa ánh nòng pháo soi.
Bắn tan quạ Mỹ trên trời,
Giếng cũng reo cười, cái miệng tròn xoe.

"Lúa thương nhớ ai,
Hương bay không nghĩ,
Em thương nhớ người đánh Mỹ nơi xa..."
Câu hò trầm bổng thiết tha,
Theo anh qua mấy cầu phà không ngại.
Lúa thơm, thơm tận chân trời,
Thơm cả tình người gửi chiến trường xa.

Lúa chiêm vàng dưới ánh trăng,
Đêm hè lúa nhả chị Hằng xuống chơi.
Chị Hằng nhìn lúa cả cười,
Lúa chín ngập trời nhuộm cả ánh trăng.

Lẻ loi như cụm núi Sầm,
Thản nhiên như nước mắt đầm Ô Loan.

Từ ngày giặc Mỹ kéo sang,
Núi Sầm dậy lửa, Ô Loan sóng trào.

Quê mình tay súng tay dao,
Đầm sâu làm huyết, núi cao làm mồ.

Vùi thây Mỹ - nguy còn đồ
Chôn mưu thâm độc, diệt trò gian ngoan.

Chừng nào Mỹ bại, nguy tan,
Núi Sầm tươi mát, Ô Loan êm đêm.

Mưa rơi thêm lạnh rừng khuya,
Nghe không gian ngỡ bốn bề mênh mông.

Hành quân nhớ bếp lửa hồng,
Nhớ xưa Bác sống giữa rừng âm vui.

Mây Mai Lĩnh khi tan khi hợp,
Nước thủy triều khi rút khi dâng.

Nguyện cùng dưới nước trên trăng,
Trăm năm đi nữa nghĩa chàng không phai.

Mù u ba thứ mù u,
Lính ta thì tình nguyện, chớ lính thù ta
chẳng đi.

Nắng mửa sém cả cành cây,
Nắng nhòa khe ngấm, vẫn say luyện rèn.
Những đêm lấp ló trăng lên,
Nhấp nháy ánh đèn, vẫn tập bên nhau.

Kềng giòn báo động máy bay,
Tay con tay súng, băng ngay ra hầm.
Máy bay Mỹ bắn vừa tầm,
Đặt con xuống hầm, lấp đạn bắn ngay.
Khắp trời lười lửa bủa vây,
Máy bay giặc Mỹ lẩn quay lộn nhào.

Giống sao "cái thuở ban đầu",
Say câu quan họ: "Qua cầu gió bay..."
Em đi trăng cũng đi theo,
Em reo, gió cũng vượt đèo giúp vui.
Em cười, sao nhấp nháy cười,
Em ngồi, đồi núi đến ngồi vây quanh.
Đá đồi choàng áo đường xinh,
Đường em mở rộng, xe mình băng qua.
Đường em kẻ tựa bàn cờ,
Đường em đẹp tựa bài thơ chung tình.

Năm xưa, phá thác sông Đà,
Năm nay cười sóng Hồng Hà mênh mông.

Mai ngày thống nhất thành công,
Trở về tắm nước Cửu Long anh hùng.

Người rơm phe phẩy tay rơm,
Đứng canh đồng lúa sớm hôm tối ngày.

Một chiều có chiếc máy bay,
Mò vào ăn đạn rơi ngay giữa đồng.

Nhảy dù, thằng Mỹ thoát trông,
Như gà mổ thóc: "Xin ông lạy bà!".

- Tao canh chim chóc thôi mà,
Muốn xin ra lạy mấy bà dân quân.

Mắt ông "cố Mỹ" xanh lè,
Chỉ sợ vì cái chông tre cắm nhâm.

Biết mô mà tránh mà lần,
Chông đứng, chông nằm tua tủa khắp nơi.

Chỉ trong nháy mắt... ôi thôi!
Nhiều ông "cố vấn" mất toi bộ giò.

Mướp ơi, mướp cứ leo giàn,
Cứ xanh sắc lá, cứ vàng màu hoa.

Xới vun công của mẹ già,
Bát canh nhớ vị đậm đà quê hương.

Bữa cơm ở giữa chiến trường,
Thoảng mùi canh mướp càng thương mẹ già.

Ngon núi Truôi vừa cao, vừa dựng,
 Lòng người Thừa Thiên vừa cứng, vừa dai.
 Dù cho nắng sớm mưa mai,
 Sóng cồn gió đập, vẫn đấu tranh cho Nam
 Bắc, trong ngoài gặp nhau.

Ngon Tây Phong Lĩnh Bác trào
 Để giờ có núi, có đèo con qua.
 Trường Sơn mây phủ, mưa sa,
 Chân chồn càng nhớ bước Cha mở đường.

Nước lớn đầy sông, cá lòng tong lội ngược,
 Chín con rồng vàng no nước phù sa.
 Miền Nam ruột thịt của ta,
 Xương máu mẹ già, tim óc cha ông.

Nhớ xưa gậy trúc, dép đen,
 Đi thăm mặt trận, Bác lên đỉnh đèo.
 Đường rừng khúc khuỷu cheo leo,
 Bác đứng trên đèo vẫy gọi con lên.
 Con mang hình Bác trong tim,
 Hành quân đánh Mỹ qua nghìn gian lao.
 Mỗi lần vượt dốc núi cao,
 Vẫn nghe tiếng Bác ngọt ngào vang ngân.

Nước dưới sông khi dâng, khi cạn,
 Trăng lên trời, khi sáng, khi lu.
 Ai ra miền Bắc, thưa với Cụ Hồ:
 Lòng miền Nam vẫn tròn vành vạnh như chiếc
 nón bài thơ đội đầu.

Nhìn đàn cò trắng bay qua,
 Thấy đồng lúa ở quê nhà héo hon.
 Xung quanh đồng lúa những đồn,
 Lúa héo bao ngọn, cặm hờn bấy nhiêu.
 Đêm nay sóng lúa rào rào,
 Hạ đồn, lúa dậy vẫy chào đoàn quân.

Năm xưa đi cấy ruộng này,
 Một tay gánh mạ, một tay cặp lông.
 Năm nay, những lúc ra đồng,
 Vai thì đeo súng, vai gồng mạ non.
 Mỹ ơi! Mi cứ liệu hồn.
 Đừng khinh phụ nữ nông thôn bây giờ.
 Máy bay mà chờ phát phơ,
 Có súng này chờ hoá kiếp mà đây.

Ngày nào bộ đội về làng,
 Em chạy vào hàng tặng một rổ khoai.
 Khoai em tuy ít mà bùi,
 Ăn vào một miếng cũng vui cả đoàn.

Hôm nay bộ đội về làng,
Em chạy vào hàng xin được tòng quân.

Năm cô tự vệ làng Sen,
Bắn bia đều trúng điểm đen vòng mười.
Năm anh lính trẻ bên đồi,
Giúp dân gặt lúa điểm mười cả năm.
Ước gì ai vẽ nên tranh,
Năm cô bắn súng, năm anh gặt mùa.

Mỗi người làm việc bằng hai,
Đồng trong bông trắng, bãi ngoài dâu xanh.
Sấn sơn chặt góc, chen cành,
Gò hoang đồi trọc biến thành rừng cây.

Ngủ đi, con ngủ cho say,
Mẹ còn tay súng tay cày giường cao.
Đổ mồ hôi, đổ máu đào,
Gửi quê, biển rộng, trời cao trong lành.
Giữ nhà máy, giữ đồng xanh,
Chặn tay giặc Mỹ đang rình hại ta.
Cha đi cứu nước, cứu nhà,
Mẹ "ba đảm nhiệm" thay cha mọi bề.

Nhấp nhô nón lá ngụy trang,
Đồng xanh tắm ánh trăng vàng mệnh mông.

Ai ra mà ngắm cánh đồng,
Gái đang gánh việc cho chồng tòng quân.

Ngôi đình xưa rộng thênh thang,
Nay kho hợp tác giữa làng gấp đôi.

Dọc ngang đường gạch mạch vôi,
Sân phơi hợp tác gấp đôi sân đình.

Qua cầu ghé nón trông cầu,
Phao nâng, ván trái, sông sâu lững lờ.

Mặc cho bom phá, bom giờ,
Cầu phao vẫn nổi đôi bờ xe qua.

Sầu riêng ai khéo đặt tên,
Ai sầu không biết, riêng em không sầu!

Mỹ phun thuốc độc năm nào,
Sầu riêng rụng lá tưởng đâu chết rồi.

Hiên ngang cây đứng giữa trời,
Một cành lá rụng, vạn chồi mọc lên.

Đất dày, rễ bám sâu thêm,
Bão lớn chẳng chuyển, bom lên chẳng rung.

Đất trời Nam Bộ mệnh mông,
Người không khuất phục, cây không ứa sầu.

Sớm nay rực sáng nắng hồng,
Em ngồi em xếp những dòng chiến công.

Sài Gòn, thành Huế, Tây Ninh,
 Trị Thiên, Đà Nẵng, Long Bình, Quảng Nam.
 Cà Mau, Quảng Ngãi, Hội An,
 Tin vui chiến thắng rộn ràng làm sao!
 Bội hồi lòng những nôn nao,
 Xếp nhanh, in đẹp để mau phát hành.
 Tin mừng thắng trận bay nhanh,
 Như hoa nở rộ trên cành thắm tươi.
 Chiến công từ khắp trăm nơi,
 Như cơn bão cuốn dậy trời quê hương.
 Bay về tiếp sức hậu phương,
 Dòng tin sao đẹp tựa đường chỉ thêu.
 Ơi anh Giải phóng em yêu,
 Trang tin đã nhiều mà vẫn chưa xong!
 Vì anh đang thét xung phong,
 Làm sao dứt được những dòng tin vui.

Sáng nay cày vỡ đồng bông,
 Vợ làm đội trưởng điều chồng theo trâu.
 Anh liền nheo mắt, gật đầu:
 "Lệnh bà đội trưởng, tôi đâu lơ là!"
 Đêm về, diễn tập tuần tra,
 Chồng trung đội trưởng, vợ là đội viên.
 Nhìn chồng, vợ mới cười duyên:
 "Thưa ông trung đội, đội viên sẵn sàng!"

Giải lao dưới gốc cây bàng,
 Cảnh khuya, trăng toả ánh vàng lung linh.
 Nhỏ to, chồng khế tâm tình:
 "Gớm, đùa một tý mà mình nhớ dai!"

Sá gì bom đạn gian lao,
 Sá gì vực thẳm, núi cao chập chùng.
 Sá gì đêm tối mịt mùng,
 Dân công hoả tuyến bạn cùng suối khe.
 Biết bao nhiêu chuyến đi về,
 Khi lòng đã nặng lời thề nước non.
 Những người con gái quê hương,
 Say theo tiếng gọi tiền phương đang chờ.

Sông Lam nước đục như son,
 Anh ơi, ở lại làm con mẹ thầy.
 Anh ơi! Đừng lấy vợ già,
 Đợi ba năm nữa, lấy "ba sẵn sàng".

Sáng trăng sáng cả sân đình,
 Nhớ ngày đập lúa có mình có ta.
 Mùa này mình nhập ngũ xa,
 Dưới trăng đập lúa bằng ba có mình.

Thằng Mỹ đang bị sa lầy,
 Cố rút chân nọ, chân này sa thêm.

Gần xa hãy đứng mà xem,
 Bùn ngập tận cổ, bùn nhòn tận râu.
 Miệng gào, tay cầu trước sau,
 Càng giã càng chóng ngập đầu cho coi.
 Đánh thêm, đánh mạnh, ai ơi!
 Đánh cho Mỹ ngập cả đuôi lẫn đầu.

Tháp mười đẹp nhất bông sen
 Việt Nam đẹp nhất có tên Bác Hồ.

Ta đi trăng cũng đi theo,
 Đường xa, dốc núi, đỉnh đèo trăng soi.
 Bây giờ trăng đã ngủ rồi,
 Ta đi lòng vẫn sáng ngời ánh trăng.

Thức dậy khoác súng lên vai,
 Nhẹ tay đẩy cửa sợ ai giật mình.
 Trăng nhòm nòng súng chên chên,
 Đường làng vắng lạnh một mình tuần xa.
 Bóng người thấp thoáng nẻo xa,
 Rượt theo quát hỏi, té ra cô mình!
 Trên vai nòng súng chên chên,
 Cũng đang mài miết phiên mình tuần đề.
 - Anh ơi, sao chẳng gọi em,
 Trách rồi, hai bóng rảo trên đường làng.

Trăng lên tắm luỹ tre làng,
 Trăng nhòm qua cửa, trăng tràn vô nôi.
 Trăng thơm trên má em tôi,
 Xanh hàng mi nhỏ, bé cười xinh xinh.
 Ru em, em ngủ cho lành,
 Cho chị ra điếm tập tành kẻ khuya.
 Ngủ ngoan, ngoan nhé, em nghe!
 Dù cho địch đến đồng quê quê mình.
 Đừng hòng phá luỹ tre xanh,
 Cướp con chim nhỏ trên cành cửa em.
 Súng trường tay chị ngày đêm,
 Bắn cho chúng nó một phen tơi bời.

Tuần đêm mưa rét tối mù,
 Bỗng nghe tiếng lợi lên bờ mương phai.
 Vội vàng mới quát hỏi: Ai?
 Giật mình, tiếng khúc khích cười rằng: Em.
 Tưởng quân gian, hoá người quen,
 Ngày ngày tập trận, đêm đêm bón bèo.
 Thương ai vất vả đã nhiều,
 Nắng mưa râm má, mưa chiều thấm vai.
 Hẹn hò: "Buổi bắn ngày mai,
 Nhắm tin bia Mỹ không sai viên nào".

Trên trời chiến chiến bay cao,
 Dưới sông tiếng hát ngọt ngào như mơ:

"Sông Cầu nước chảy lơ thơ,
 Đôi ta thương nhớ bao giờ cho nguôi!"
 Nhớ anh, em tát gàu đôi,
 Nước xanh có ánh sao rơi trong gàu.
 Máy bay Mỹ lượn trên đầu,
 Em vẫn giục gàu tát ánh sao rơi.
 Máy bay giặc Mỹ tan rồi,
 Em lại cất lời điệu hát xa xưa:
 "Sông Cầu nước chảy lơ đã,
 Đôi ta thương nhớ bao giờ cho nguôi!..."

Trời râm cho thóc lâu già,
 Cho cô hàng xóm vào ra tần ngần.
 Ước ngày nắng óng tơ tằm.
 Tôi sang phơi thóc chung sân với nàng.
 Thóc vàng lấy được nắng vàng,
 Thóc đi cứu nước vẹn toàn trước sau.
 Cho trâu thêm bển duyên cau,
 Chung sân mùa trước, mùa sau chung nhà.

Tàu bay Mỹ bắn ngoài khơi,
 Thuyền em vẫn bám, không rời biển xanh.
 Tàu bay thẳng Mỹ lượn quanh,
 Lưới em vẫn kéo nhanh nhanh lên thuyền.
 Ra đi gà gáy thôn bên,
 Ra về ánh nắng đã chen núi đồi.

Cắm thù, sức mạnh nhân đôi,
Để rằng đánh Mỹ, có rời biển đầu.

Tòng quân vừa được nửa năm,
Trên đường công tác về thăm xưởng nhà.
Thấy người đang đứng máy doa,
Nhìn lưng ngỡ thợ nào xa mới về.
Lại gần không phải nằm mê,
Rõ ràng cô bé học nghề mình đây,
Mừng rằng việc có người thay,
Cô cười: "Đảm nhiệm cho thầy tòng quân".
Đường về có tiếng chim ngân,
Nhớ tình đồng đội, vui chân bước dài.

Trên trời mây trắng như bông,
Ở giữa cánh đồng bông trắng như mây.
Mấy cô má đỏ hây hây,
Đội bông như thể đội mây về làng.

Từ ngày thư Bác về đây,
Ruộng cao mát nước, hàng cây thêm chồi.
Lúa chiêm cuộn sóng ngang trời,
Cồn hoang ngô mướt, bãi bồi dâu xanh.
Nhớ lời Bác dạy đình ninh:
Càng chăm sản xuất, càng nhanh thắng thù.

Vượt sông anh chở em sang,
 Bến trôn, em rắc trấu vàng anh qua.
 Đêm nay đường trải trắng già,
 Hành quân vẫn nhớ bến phà quê em.

Vợ đang tập bắn máy bay,
 Chồng khen: "Vợ tở cũng tay súng già".
 Mãi tập, vợ chẳng nghe ra,
 Trưa về, vợ nguyệt, vợ la om sòm.
 Rằng: "Tôi là gái năm con,
 Trẻ già gì nữa, anh còn chê tôi!"
 Chồng cười: "Cô thật lòi thối,
 Bảo rằng tay súng, bảo người cô đâu!"

Vợ vừa ra khỏi cánh đồng,
 Ngoảnh lại thấy chồng xách súng chạy theo.
 Nhìn chồng, vợ khẽ nguyệt yêu:
 Sao bảo đến chiều mới đến phiên anh?
 Chúng mình hai đứa cùng canh,
 Giữ yên thành phố, quê mình chứ sao!

Xe ra nối tiếp xe vào,
 Nhớ phà, xe có lúc nào nghỉ chân.
 Vượt qua bom đạn mấy lần,
 Nhớ xe, phà cũng rì rầm suốt đêm.

*Giữ cho mạch máu nối liền,
Xe quên đèo dốc, đồ quên đêm dài.*

*Xuân về, bông cúc nở hoa,
Trên cành chim sáo hát ca rộn ràng!
Chào anh, anh Giải phóng quân!
Anh đem nắng ấm mùa xuân đến nhà.*

MỤC LỤC

1. Những bài đồng dao	5
2. Ca dao chống thực dân phong kiến	23
3. Ca dao trong thời kỳ kháng chiến chống Pháp	54
4. Ca dao trong thời kỳ chống Mỹ cứu nước	79

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA - THÔNG TIN
43 Lò Đúc - Hà Nội

***Những bài đồng dao
và ca dao mới***

Chịu trách nhiệm xuất bản:

BÙI VIỆT BẮC

Chịu trách nhiệm bản thảo:

PHẠM NGỌC LUẬT

Biên tập:

VŨ THU VÂN

Bìa:

NGÔ XUÂN KHÔI

Sửa bản in:

VƯƠNG ĐĂNG

Trình bày:

PHƯƠNG HOÀNG

In 1000 cuốn, khổ 13 x 19 cm. Tại Công ty CP in Anh Việt.
Số đăng ký KHXB: 693 - 2006/ CXB/ 30 - 104 / VH TT.
In xong nộp lưu chiểu Quý I năm 2007.

Những bài đồng dao và ca dao mới

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA - THÔNG TIN

PHUONGDONGBOOK

34D2 Trần Huy Liệu, Giảng Võ, Hà Nội

ĐT: 04.7724309 Fax: 04.7724301

Email: nhasachphuongdong@yahoo.com

NHUNG BAI DONG DAO V

31/03/07

S0048583

d

P00410

12000

với

Giá: 12.000đ